

Informácia o plnení Národného akčného plánu pre deti

Informácia o plnení Národného akčného plánu pre deti (ďalej len „NAP“) za obdobie rokov 2002 až 2004 sa predkladá na rokovanie vlády SR na základe uznesenia vlády SR č. 837 zo 7. augusta 2002.

Podklady pre vypracovanie Informácie o plnení NAP poskytli ministerstvá zodpovedné za plnenie konkrétnych úloh, Generálna prokuratúra, Štatistický úrad a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny.

Časť: Výchova a vzdelávanie detí a mládeže

Úloha č. 1

Vo vzdelávacom systéme:

1.1. doriešiť pri tvorbe právnych predpisov upravujúcich oblasť výchovy a vzdelávania problematiku nultých ročníkov základných škôl pre deti zo sociálne zanedbávaného prostredia a do katalógu pracovných činností doplniť funkciu „rómskeho asistenta učiteľa“.

1.2. venovať osobitnú pozornosť deťom zo znevýhodneného sociálneho prostredia, deťom zdravotne, zmyslovo a mentálne postihnutým, resp. deťom s ťažkým mentálnym postihnutím, umiestneným v domovoch sociálnych služieb poskytnúť špeciálnymi formami a metódami primeranými ich postihu vzdelanie, ktoré zodpovedá individuálnym schopnostiam týchto detí.

1.3. venovať osobitnú pozornosť princípu rovnakých šancí vo vzdelávaní pre každé dieťa a výchove ku koexistencii rozličných etník, národností, kultúr na princípoch všeludských hodnôt.

1.4. ustanoviť funkciu koordinátora preventívnych aktivít na koordináciu preventívnych aktivít v škole, ktoré predchádzajú sociálno-patologickým javom, alebo ich eliminujú.

1.5. zabezpečovať aktívnu ochranu detí pred sociálno-patologickými javmi, monitorovať zmeny v správaní detí a v prípade oprávneného podozrenia z fyzického alebo psychického týrania, či ohrozovania mravného vývinu, bezodkladne riešiť problém v súčinnosti s príslušnými orgánmi a organizáciami.

1.6. venovať intenzívnejšiu pozornosť problematike diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných prejavov intolerancie v predmetoch občianska výchova, občianska náuka, náuka o spoločnosti a etická výchova. Využívať pri tom metodické materiály Tolerancia – základný kameň mieru, publikácie Ľudské práva, Tolerancia a zážitkové vyučovanie a pod.

Plnenie:

Zriadenie nultého ročníka a pôsobenie asistenta učiteľa v základnej škole sa s účinnosťou od 1. septembra 2002 legislatívne upravilo prijatím zákona č. 408/2002 Z. z., ktorým sa v článku IV zákona doplnil a menil zákon č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších predpisov.

Nultý ročník je určený pre deti, ktoré dosiahnutím fyzického veku 6 rokov nedosahujú školskú zrelosť, pochádzajú zo sociálne znevýhodneného prostredia a vzhľadom na sociálne a jazykové prostredie nie je u nich predpoklad zvládnutia učiva prvého ročníka základnej školy za jeden školský rok.

Uvedeným zákonom sa zaviedla a zadefinovala funkcia asistenta učiteľa ako pedagogického zamestnanca. Asistent učiteľa v spolupráci s učiteľom predovšetkým uľahčuje adaptáciu dieťaťa na nové učebné prostredie, pomáha pri prekonávaní počiatkových jazykových, kultúrnych či sociálnych bariér a aktivizuje rodinu a komunitu k spolupráci so školou. Pomocou asistenta sa z hľadiska rovnosti možností podporuje uplatnenie práv dieťaťa na vzdelanie (používanie rodného jazyka, poradenstvo, podpora pravidelnej školskej dochádzky, individuálny prístup k deťom). V záujme jednotného postupu pri zavedení

profesie asistent učiteľa v slovenskom školskom systéme vydalo Ministerstvo školstva SR v rokoch 2002 a 2003 príslušné metodické pokyny.

Osobitná pozornosť pri uplatňovaní práv dieťaťa na vzdelanie sa venuje deťom zo znevýhodneného sociálneho prostredia. Problém v uplatňovaní týchto práv v slovenských pomeroch predstavuje vysoké percento účasti rómskych detí na špeciálnom školstve. Je preto snaha programami PHARE z FM 2001 a 2002 prispieť k zvýšeniu úspešnosti rómskych detí aj projektmi integrácie/reintegrácie detí na bežné základné školy a to revíziou a vytváraním testov školskej spôsobilosti a kultúrne nepredpojatej diferenciálnej diagnostiky, na základe ktorých by mal byť rozlíšiteľný mentálny postih od sociálneho. V tejto súvislosti spracoval Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie psychologický test „RR screening“ na identifikovanie žiakov špeciálnych základných škôl, ktorí nie sú mentálne retardovaní a zaradení do špeciálnych škôl boli na základe zaostávania spôsobeného výchovou v málo podnetnom rodinnom prostredí a v prostredí s odlišnými kultúrnymi tradíciami.

Prípravu a tvorbu učebných plánov, učebných osnov a metodických materiálov pre jednotlivé typy a druhy špeciálnych škôl pre deti zdravotne, zmyslovo a mentálne postihnuté v rámci segregovaného vzdelávania, ako aj výchovno-vzdelávacie programy pre žiakov s jednotlivými druhmi postihnutí v rámci integrovaného spôsobu vzdelávania v základnej a strednej škole zabezpečuje Štátny pedagogický ústav.

Výchova ku koexistencii rozličných etníc, národností, kultúr na princípoch všeľudských hodnôt, ako aj zabezpečenie aktívnej ochrany detí pred sociálno-patologickými javmi a monitorovanie zmien v správaní detí je predmetom výskumných úloh a preventívnych programov Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie. Okrem iného bol vypracovaný materiál Využitie skupinových foriem práce v procese ovplyvňovania negatívnych etnických postojov, ktorý slúži ako metodická príručka pre učiteľov základných škôl v multikultúrnom prostredí.

Téma riešenia problematiky diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a iných prejavov intolerancie je zapracovaná v pedagogickej dokumentácii predmetov občianska výchova, náuka o spoločnosti, občianska náuka a etická výchova schválenej Ministerstvom školstva SR a platnej od roku 1997. Venovanie intenzívnejšej pozornosti tejto problematike aj v rámci iných predmetov je súčasťou úloh spracovaných Štátnym pedagogickým ústavom v Národnom pláne výchovy a vzdelávania k ľudským právam. Súčasťou tohto materiálu je aj Monitorovací a hodnotiaci systém rozsahu a kvality výučby k ľudským právam, ktorý bol vytvorený v roku 2004 v zmysle záverov uznesenia vlády SR č. 278/2003. V súlade s Deklaráciou európskych ministrov školstva zo dňa 18.10.2002 sa na základných a stredných školách pripomína 9. september ako Pamätný deň holokaustu formou rôznych akcií (besedy, návštevy pamätných miest holokaustu) a v rámci jednotlivých vyučovacích hodín.

Úloha č. 2

Pokračovať v organizácii a skvalitňovaní súťaže žiakov a študentov Olympiáda ľudských práv

2.1. spracovávať a priebežne vydávať aktualizované metodické materiály a publikácie s problematikou detských práv.

2.2. rozširovať realizáciu vzdelávania v oblasti ľudských práv prostredníctvom zapojenia základných škôl do programu ASP UNESCO, ktorého cieľom je sprostredkovanie informácií, kontaktov a skúseností nad rámec učebných osnov so zameraním na poriadanie seminárov, besied, výstav a iných podujatí.

2.3. zabezpečovať prostredníctvom Metodických centier vzdelávanie pedagógov, ktoré im poskytne moderné postupy pri výučbe ľudských práv, vrátane detských práv, v rámci celého výchovno-vzdelávacieho procesu a námety na implementáciu témy do jednotlivých predmetov. Spolupracovať pri tom s mimovládnyimi organizáciami zaoberajúcimi sa ľudskoprávnou problematikou.

2.4. zabezpečiť, aby študenti, budúci učitelia akejkoľvek aprobácie absolvovali predmet týkajúci sa základných poznatkov práv dieťaťa.

Plnenie:

V školskom roku 2003/2004 sa uskutočnil už šiesty ročník celoštátnej Olympiády ľudských práv, ktorého sa zúčastnilo viac ako 3 000 žiakov stredných škôl. Spoluorganizátormi súťaže sú popri ústredných orgánoch štátnej správy aj mimovládne organizácie (napr. Slovenský helsinský výbor, Nadácia Občan a demokracia, Nadácia Milana Šimečku), slovenské univerzity a Veľvyslanectvo USA na Slovensku.

Slovenská republika je zapojená do medzinárodného projektu ASP UNESCO, ktorý žiakom poskytuje možnosť získať informácie, kontakty a skúsenosti nad rámec učebných osnov, poriadat' semináre, besedy, výstavy a iné podujatia zamerané na oblasť ľudských práv, demokraciu, výchovu proti rasizmu a xenofóbii. V súčasnosti je do projektu ASP UNESCO zapojených 22 základných a stredných škôl. Problematike ľudských práv vrátane práv detí sa na vysokých školách v SR venujú štyri katedry a jedno pracovisko UNESCO. Pozornosť problematike výchovy a vzdelávania k ľudským právam vrátane detských práv venuje v rámci svojej kontrolnej činnosti na školách a v školských zariadeniach aj Štátna školská inšpekcia.

Problematika vzdelávania pedagógov a ich príprava na konkrétnu prácu so žiakmi zameranú na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie, je súčasťou rôznych vzdelávacích projektov, (napr. Špecializačné kvalifikačné štúdium, Špecializačné inovačné štúdium a pod.). Ústredne riadené organizácie Ministerstva školstva, ako sú Štátny pedagogický ústav, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie a Metodické centrá (4), priebežne pripravujú množstvo kvalitných vzdelávacích projektov pre učiteľov, ktorých realizácia je čiastočne limitovaná možnosťami ich financovania zo štátneho rozpočtu. Uvedené organizácie zabezpečujú systematické vzdelávanie pedagógov aj napr. formou ďalšieho vzdelávania učiteľov občianskej výchovy a etickej výchovy, spolupráce s mimovládnyimi organizáciami, pedagogickej tvorivosti učiteľov a iné.

Úloha č. 3

Poskytovať konzultačné a špeciálno-pedagogické poradenské služby rodinám, zákonným zástupcom dieťaťa, pedagógom a psychológom, podieľať sa na depistáži detí so špeciálno-pedagogickými potrebami v rámci pôsobnosti jednotlivých škôl alebo školských zariadení.

Plnenie:

Konzultačné a špeciálno-pedagogické poradenské služby poskytuje široká sieť poradenských zariadení v rezorte školstva: pedagogicko-psychologické poradne, zariadenia špeciálno-pedagogického poradenstva (t. j. detské integračné centrá) a špeciálno-pedagogické poradne. Okrem nich pôsobia v školstve aj zariadenia výchovnej prevencie: centrum výchovnej a psychologickkej prevencie, ktoré je často súčasťou pedagogicko-psychologickej poradne, liečebno-výchovné sanatórium a diagnostické centrum. Priamo na práci školy alebo špeciálneho výchovného zariadenia sa zúčastňuje výchovný poradca, školský psychológ, školský špeciálny pedagóg, koordinátor protidrogovej prevencie. Prácu a rozvoj uvedených poradenských a výchovných zariadení odborne a metodicky riadi Štátny pedagogický ústav a Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie.

Úloha č. 4

Pokračovať v zadávaní úloh experimentálnym pracoviskám – priamo riadeným organizáciami Ministerstva školstva SR (Štátny pedagogický ústav, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, Štátny inštitút odborného vzdelávania) súvisiacich s vypracovaním preventívnych programov v rezorte školstva zameraných na dieťa a pedagogických pracovníkov so zapracovaním návrhov účinnej ochrany pred násilím.

Plnenie:

Úlohy súvisiace s vypracovávaním preventívnych programov zameraných na dieťa a pedagogických pracovníkov v rezorte školstva sú súčasťou každoročných hlavných úloh priamo riadených organizácií ministerstva školstva.

Štátny pedagogický ústav vypracoval Program na zdokonalenie systému raného poradenstva pre rodičov detí so zdravotným postihnutím a v nasledujúcom období spracuje koncepciu starostlivosti pre jednotlivé druhy postihnutia.

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie inovoval program pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia vo veku 6 - 7 rokov Rozvíjanie rečových kompetencií, poznávacích schopností a myslenia, ktorý sa odskúša v praxi v školskom roku 2004/2005.

Ústav informácií a prognóz školstva okrem iného monitoruje trávenie voľného času mládeže vo veku 15-26 rokov, vplyv médií na trávenie voľného času, problematiku životného štýlu mládeže a podieľa sa na riešení úloh vyplývajúcich pre rezort školstva z Národného programu boja proti drogám. V roku 2002 vypracoval ústav Situačnú analýzu postavenia mládeže v SR.

Úloha č. 5

Pokračovať a naďalej rozširovať vzdelávanie koordinátorov prevencie závislostí formou priebežného vzdelávania v spolupráci metodických centier s okresnými centrami výchovnej a psychologickkej prevencie, resp. pedagogicko-psychologickými poradňami.

Plnenie:

Metodicko-pedagogické centrá v spolupráci s pedagogicko-psychologickými poradňami a centrami výchovnej a psychologickkej prevencie priebežne aktualizujú a rozširujú vzdelávacie programy určené koordinátorom prevencie závislostí.

Úloha č. 6

V oblasti multikultúrnej výchovy:

6.1. vypracovať koncepciu a konkrétne didaktické a metodické postupy multikultúrnej výchovy na odstránenie predsudkov v materských, základných a stredných školách.

6.2. vytvárať personálne a organizačné podmienky pre realizáciu výučby rómskeho jazyka.

6.3. dopracovať základné pedagogické dokumenty a aktivity zamerané na národnostnú identitu Rómov z hľadiska jazykového, kultúrneho a historického.

6.4. uskutočňovať odborno-metodické semináre pre učiteľov škôl s vysokou koncentráciou detí a žiakov so zabezpečením modelových a inštruktážnych aktivít na využívanie nových učebných didaktických prostriedkov pre učiteľov pracujúcich s rómskymi žiakmi.

6.5. zabezpečiť poskytnutie informácie rodičom o možnostiach voľby školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín alebo s vyučovaním predmetu materinský jazyk a literatúra národnostnej menšiny (maďarský, nemecký, rómsky, rusínsky, ukrajinský jazyk).

Plnenie:

Úloha týkajúca sa uplatňovania multikulturálneho aspektu vo výchovno-vzdelávacom procese je zakomponovaná v Národnom pláne výchovy a vzdelávania k ľudským právam, pričom jednou z úloh, ktoré Národný plán ukladá, je vypracovať koncepciu, didaktické a metodické postupy pre oblasť národnostného školstva, migrantov a azylantov a multikulturálny aspekt vo výchovno-vzdelávacom procese uplatňovať nie len v predmetoch dejepis a občianska výchova, ale aj v ostatných vyučovacích predmetoch základných a stredných škôl.

Programy PHARE z FM 2003 zavádzajú multikulturalizmus do vyučovacej praxe stredných škôl, ktoré pomôžu predovšetkým rómskym žiakom pri prechode zo základnej na

strednú školu a obohatia stredoškolské kurikulá o kurzy prípravy na pracovné a podnikateľské prostredie.

Ministerstvo školstva SR schválilo v roku 2003 projekt Experimentálna verifikácia efektívnosti kurikula rómskeho jazyka a literatúry v základných a stredných školách, ktorý vypracoval Štátny pedagogický ústav. V období september 2003 – jún 2004 bola realizovaná pilotná fáza experimentu.

V záujme prípravy dostatočného počtu pedagógov vyučujúcich v rómskom jazyku (úloha C. 29 uznesenia vlády SR č. 278/2003) schválilo Ministerstvo školstva SR dňa 28.6.2004 Dočasné vyrovnávacie opatrenia, v rámci ktorých sa realizovali týždenné sústredenia pilotného kurzu. Absolventi kurzu vykonali prvé skúšky z predmetov úvod do štúdia rómskeho jazyka a morfológia I.

V súvislosti s dopracovaním základných pedagogických dokumentov a aktivít zameraných na národnostnú identitu Rómov z hľadiska jazykového, kultúrneho a historického pripravil Štátny pedagogický ústav projekt Experimentálna verifikácia efektívnosti kurikula predmetu rómske reálie v základných a stredných školách, ktorý schválilo Ministerstvo školstva SR dňa 15.6.2004 a realizovať sa začal v septembri 2004.

Štátny pedagogický ústav realizoval výcvik učiteľov pre špecifickú prácu s rómskymi deťmi v rámci projektu KEGAQ č. 3/0130/02, ktorý bol ukončený skúškami frekventantov.

Ministerstvo školstva SR v rámci Pedagogicko-organizačných pokynov pre školy, školské zariadenia, orgány štátnej správy v školstve a územnej samosprávy každoročne uvádza informácie o povinnosti informovať rodičov o možnostiach voľby školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín. V súlade s Dohovorom o právach dieťaťa sú vypracované pre učiteľov základných a stredných škôl učebné osnovy a vzdelávacie štandardy zo slovenského jazyka pre školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín a učebné osnovy a vzdelávacie štandardy z materinského jazyka národnostnej menšiny. Štátny pedagogický ústav v spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrom v Prešove tvoria základné pedagogické dokumenty v štátnom jazyku a materinských jazykoch národnostných menšín (maďarský, nemecký, rusínsky a ukrajinský jazyk), podľa ktorých príslušné školy vyučujú.

Časť: Zdravie, zdravotná starostlivosť a výživa detí a mládeže

Úloha č.1

Realizovať programy osvetu pre rodičov a ostatné zodpovedné osoby zamerané na oblasť zdravia a výživy detí.

Plnenie:

Zamestnanci štátnych zdravotných ústavov v SR sa podieľajú na metodickom a organizačnom zabezpečovaní zdravotno-výchovných podujatí zameraných na vysvetľovanie významu zodpovednosti jednotlivcov za svoje zdravie, správneho spôsobu života a zásad racionálneho stravovania. V mesiaci jún 2003 sa uskutočnil inovačný kurz hygieny detí a mládeže, ktorého súčasťou bola aj oblasť zdravia a výživy detí. V mesiaci november 2003 sa uskutočnil tematický kurz o hygiene detí a mládeže, v ktorom základnou témou bola ochrana zdravia detí a mládeže z hľadiska úrazovosti.

Úloha č. 2

Dôsledne vykonávať preventívne opatrenia -preventívne lekárske prehliadky, starostlivosť o chrup, realizácia preventívneho očkovania, osвета v oblasti ochrany zdravia a hygienických návykov a pod.

Plnenie:

Preventívne prehliadky upravuje zákon č. 98/1995 Z. z. o Liečebnom poriadku v znení neskorších predpisov a vykonávajú ich praktickí lekári pre deti a dorast u detí, ktoré sú u nich registrované. Registrácia detí v primárnej starostlivosti dosahuje cca 95%. Plošné očkovanie vykonávajú praktickí lekári pre deti a dorast v rámci preventívnych prehliadok. Preventívne vyšetrenia sú hradené nad rámec kapitácie. Vyšetrenie cholesterolu sa ako preventívny výkon realizuje v 11. a v 17. roku života. Súčasťou preventívnej starostlivosti je aj vykonávanie skríningu. Ministerstvo zdravotníctva SR vydalo Metodický pokyn na zabezpečenie skríningu fenylketonúrie, kongenitálnej hypotyreózy a kongenitálnej adrenálnej hypeplázie novorodencom v SR a následnej starostlivosti.

Úloha č. 3

Organizovať informačnú kampaň pre dospelujúcu mládež o sexualite, rizikách s tým spojenými, vrátane plánovaného rodičovstva a realizovať systematické zdravotno-výchovné pôsobenie na mládež k plánovanému rodičovstvu.

Plnenie:

Štátne zdravotné ústavy v SR spolupracujú s masovokomunikačnými prostriedkami v oblasti výchovy k rodičovstvu. Tieto aktivity sú zamerané na rozvoj vedomostí, praktických skúseností a zodpovednosti mladých ľudí k manželstvu a rodičovstvu. V mesiaci jún 2003 sa konal inovačný kurz hygieny detí a mládeže, ktorý bol zameraný na hlavné aspekty ochrany a posilňovania zdravia a výchovy mladej generácie ku zdraviu a jeho súčasťou bola aj oblasť sexuality a plánovaného rodičovstva.

V súlade s odporúčaním Rady Európy č. 16/2001 o ochrane detí pred sexuálnym zneužívaním sa realizujú primerané opatrenia na ochranu a prevenciu pred sexuálnym zneužívaním v materských školách, základných školách a stredných školách. V spolupráci s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu sa v rámci prevencie obchodovania so ženami uskutočňujú pre dievčatá stredných škôl besedy s vyškolenými psychológmi

Úloha č. 4

Zabezpečiť zodpovedajúcu výživu a správne zloženie výživy detí a mládeže s cieľom zlepšenia súčasného štandardu v zmysle zásad racionálnej výživy, ktorý zaznamenal v poslednom období negatívny trend (obezita, hypercholesterolémia, hyposideropénia).

Úloha č. 5

Realizovať špeciálne programy pre deti odkázané na diétne stravovanie (napr. diabetická, bezlepková diéta a pod.).

Plnenie:

Štátne zdravotné ústavy v SR v rámci výkonu štátneho dozoru usmerňujú spoločné stravovanie detí a mládeže s cieľom optimalizácie celkového režimu výživy a príjmu tekutín, plnenia zdravotno-preventívnej úlohy dodržiavaním všeobecných princípov prevencie civilizačných ochorení a plnenia výchovno-vzdelávacej úlohy v oblasti správneho stravovania. Poskytujú všeobecné poradenstvo v rámci činnosti poradenských centier ochrany a podpory zdravia.

Úloha č. 6

Propagovať prirodzenú výživu dojčiat.

Plnenie:

Štátne zdravotné ústavy v SR presadzujú podporu dojčenia osvedčenými metódami, napr. uplatňovaním programu BFHI, iniciovaním vzniku podporných skupín matiek, rozšírením pomoci pri výchove k materstvu, starostlivosti o deti v okresoch s vysokým podielom rómskeho obyvateľstva. Certifikát BFHI dosiahol 14 nemocníc a ďalších 15

nemocníc je prihlásených do programu BFHI. Realizujú sa aktivity na dôsledné zabezpečovanie dodržiavania Medzinárodného kódexu marketingu náhrad materského mlieka ako aj aktivity na zabraňovanie nevhodným marketingovým praktikám. Propagácia prirodzenej výživy dojčiat sa vykonáva pri prvej návšteve novorodenca sestrou a lekárom a pri každom preventívnom vyšetrení v ambulancii praktického lekára pre deti a dorast, kde je dieťa zaregistrované. Podľa zákona o Liečebnom poriadku dieťa v prvom roku života absolvuje deväť preventívnych prehliadok. Laktačný program vykonávaný priamo v ambulancii praktického lekára pre deti a dorast s dôrazom na individuálny prístup sa osvedčil a počas posledných rokov priniesol pozitívne výsledky v zlepšení prístupu matiek k dojčeniu. Realizujú sa špeciálne doškoľovania neonatológov a praktických lekárov pre deti a dorast v oblasti dojčenia a v riešení problémov, ktoré môžu pri dojčení vzniknúť.

Úloha č. 7

Realizovať aktivity zamerané do oblasti prevencie závislostí (drogy, tabak, alkohol) u detí a dospelujúcej mládeže v rámci realizácie programov a projektov Štátneho zdravotného ústavu SR, resp. iných subjektov v spolupráci so základnými a strednými školami

Plnenie:

Štátne zdravotné ústavy v SR sa podieľajú na epidemiologických štúdiách zameraných na zistenie údajov o požívaní drog. Získané informácie sa využívajú pri spracovávaní opatrení a programov ochrany zdravia a zdravého spôsobu života, pri usmerňovaní formovania vlastného postoja a vzťahu detí a mládeže k drogám a iným závislostiam a tiež pri spolupráci s masovokomunikačnými prostriedkami v oblasti poskytovania informácií týkajúcich sa drogových závislostí.

Ministerstva školstva SR v rámci Pedagogicko-organizačných pokynov uvádza každoročne pokyny pre zriaďovateľov a riaditeľov škôl a školských zariadení na realizáciu aktivít zameraných na oblasť prevencie závislostí, medzi ktoré patria napr. prijatie opatrení proti šíreniu legálnych a nelegálnych drog v školskom prostredí, ustanovenie funkcie koordinátora prevencie drogových závislostí a iných sociálno-patologických javov, realizácia preventívnych programov a iné.

Úloha č. 8

Realizovať programy zamerané na ochranu detí pred HIV/AIDS

Plnenie:

Realizujú sa výchovno-vzdelávacie aktivity na základných, stredných a vysokých školách formou pracovných stretnutí a prípadných štúdií priamo na školách. Ich hlavné zameranie je okrem zásad prevencie pred HIV/AIDS aj prevencia závislostí, sexuálna výchova, formovanie osobností a morálny vývin mladého človeka.

Úloha č. 9

Skvalitniť monitoring drogovo závislých na ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast a dorastových lekárov a následne spolupracovať pri zabezpečení adekvátnej zdravotnej starostlivosti.

Plnenie:

Praktickí lekári pre deti a dorast sú informovaní, že pri podozrení o možnom užívaní a zneužívaní psychoaktívnej látky majú odporučiť pacienta na odborné vyšetrenie. V nadväznosti na diagnostický záver a v závislosti od stavu pacienta sa odporučí ďalší terapeutický postup a podľa potreby spolupráca s praktickým lekárom pre deti a dorast. Inštitút drogových závislostí – CPLDZ Bratislava a Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave zabezpečujú vzdelávanie v drogovej problematike pre praktických lekárov pre dospelých a pre praktických lekárov pre deti a dorast.

Úloha č. 10

Udržiavať úroveň povinného a pravidelného očkovania detí proti infekčným ochoreniam, najmä u obyvateľov s nižším zdravotným uvedomením aktívnym prístupom poskytovateľov primárnej ambulantnej starostlivosti.

Plnenie:

Zaočkovanosť v rámci slovenskej schémy očkovania je 98 %. V žiadnom z okresov Slovenska neklesla pod 95 %.

Úloha č. 11

Realizovať monitoring kvality životného prostredia a minimalizovať následky jeho znečistenia na zdravie detí.

Plnenie:

Úloha sa plní realizáciou Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR, výkonom štátneho zdravotného dozoru a potravinového dozoru a sledovaním zdravotného stavu obyvateľov v nadmerne zaťažených oblastiach. Realizujú sa aktivity zamerané na prioritné oblasti životného prostredia, ktorými sú najmä stav voľného ovzdušia, zabezpečenie obyvateľstva pitnou vodou a zdravotná neškodnosť potravín, z realizovaných boli napr. na sledovanie kvality voľného ovzdušia z aspektu zabezpečenia ochrany zdravia ľudí a zdravého bývania, na hodnotenie vplyvu znečistenia ovzdušia na respiračné zdravie detí ako základ manažmentu zdravotných rizík a intervencií, na usmerňovanie spoločného stravovania detí a mládeže, na prehodnocovanie znečistených oblastí, zhodnotenie environmentálneho rizika a zdravotných rizík, na dobudovanie informačného systému kontroly kvality pitných vôd z hľadiska ochrany zdravia.

Úloha č. 12

Zabezpečiť zlepšenie poskytovania komplexnej starostlivosti o zdravotne postihnuté deti v praxi praktických lekárov pre deti a dorast v nadväznosti na poskytovanie sociálnej pomoci a psychologicko-pedagogického poradenstva.

Plnenie:

V roku 2003 vydalo Ministerstvo školstva SR aktualizovaný katalóg siete špeciálno-pedagogických zariadení v SR, ktorý bol poskytnutý praktickým lekárom pre deti a dorast. Spoluprácu praktických lekárov pre deti a dorast a špeciálno-pedagogických zariadení možno hodnotiť ako dobrú.

Úloha č. 13

Rozširovať počet škôl podieľajúcich sa na plnení úloh vyplývajúcich z Národného programu podpory zdravia, najmä v súvislosti s realizáciou projektu Svetovej zdravotníckej organizácie Školy podporujúce zdravie v súlade so závermi a odporúčaniami Tretej medzinárodnej konferencie škôl podporujúcich zdravie.

Plnenie:

V Národnej sieti škôl podporujúcich zdravie je vyše 2 000 škôl a školských zariadení, ktoré splnili podmienky stanovené Svetovou zdravotníckou organizáciou.

Úloha č. 14

Rozširovať počet škôl zapojených do realizácie „Podporných aktivít školského mliečného programu a zdravej výživy“ so zameraním na propagáciu projektu „Zdravá výživa pre zdravé srdce“.

Plnenie:

V zmysle výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR boli poskytnuté dotácie na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov vo výške do 8 Sk na liter spracovaného

pasterizovaného mlieka poskytnutého na účely zvýšenia spotreby mlieka a mliečnych výrobkov u detí s povinnou školskou dochádzkou do objemu 0,25 litra na žiaka a deň.

Úloha č. 15

Zabezpečovať podmienky na rýchle občerstvenie alebo ďalšie stravovacie služby v priestoroch školy v súlade so zásadami správnej výživy.

Plnenie:

Prostredníctvom výnosu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 37/2004-II/1 z 25. februára 2004 sa poskytuje zriaďovateľom materských škôl, základných škôl a špeciálnych základných škôl finančná dotácia na zabezpečenie stravovania (predovšetkým obedov) pre deti, rodiny ktorých sa ocitli v hmotnej núdzi a týmto rodinám sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi formou dávky a príspevkov k dávke. Dotácia sa poskytuje v období školského roka vo výške najviac 25 Sk na dieťa a jeden stravovací deň.

Úloha č. 16

Venovať pozornosť na jednotlivých školách upevňovaniu fyzického a duševného zdravia, telesnému a pohybovému rozvoju žiakov rozširovaním organizačných foriem telesnej výchovy a pohybových aktivít.

Plnenie:

Ministerstvo školstva SR schválilo v roku 2004 Učebné osnovy zdravotnej a integrovanej telesnej výchovy pre stredné školy a Pokyny na hodnotenie vzdelávacích štandardov z telesnej výchovy na 2. stupni základnej školy a pre stredné školy. Pokračuje výskumná grantová úloha VEGA č. 1/0228/03- Tvorba nových projektov školskej telesnej výchovy a športu pre Národný program výchovy a vzdelávania.

Časť: Životné prostredie a bývanie

Úloha č. 1

Vytvárať podmienky na budovanie nájomných bytov pre mladé rodiny v rámci ekonomických možností.

Plnenie:

Obciam a neziskovým organizáciám sa vytvárajú podmienky na financovanie obstarávania nájomných bytov určených predovšetkým pre občanov s nižšími príjmami a tým aj pre mladé začínajúce rodiny. Najvýhodnejším modelom financovania obstarávania nájomných bytov je využitie nenávratnej formy podpory (dotácie) poskytovanej Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR a návratnej formy podpory (výhodný dlhodobý úver) zo Štátneho fondu rozvoja bývania.

V štátnom rozpočte SR sú každoročne vyčlenené finančné prostriedky na obstarávanie nájomných bytov vo verejnom nájomnom sektore ako aj na transfer do Štátneho fondu rozvoja bývania.

Úloha č. 2

Zabezpečovať podmienky na budovanie nájomných bytov pre rodiny s nižšími príjmami.

Plnenie:

Ako pri úlohe č. 1

Úloha č. 3

Vytvárať podmienky na budovanie bývania pre občanov po prepustení z ústavnej/ochrannej výchovy po dovŕšení plnoletosti.

Plnenie:

Zákon č. 607/2003 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania upravuje zvýhodnené podmienky na zabezpečenie bývania pre občanov po prepustení z ústavnej/ochrannej výchovy po dovŕšení ich plnoletosti. Ide o obstaranie bývania do vlastníctva týchto občanov. Výhodnými podmienkami získania finančných prostriedkov na zabezpečenie bývania sú nízka úroková sadzba k úveru, dlhšia lehota splatnosti úveru, výška úveru až do 100 % hodnoty bytu. Ďalšie zvýhodnenie spočíva v tom, že tento občan nemá povinnosť preukazovania vlastných prostriedkov vo výške 20 % hodnoty nehnuteľnosti a má možnosť kúpiť si aj starší byt. Štátny fond rozvoja bývania poskytuje podporu aj na výstavbu zariadenia sociálnych služieb, ktoré môže slúžiť na zabezpečenie bývania občanov po prepustení z ústavnej/ochrannej výchovy.

Úloha č. 4

V územno-plánovacej dokumentácii obcí a zón osobitne zohľadniť potreby detí v rámci vymedzenia potrieb bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie, dopravy a zelene (napr. zabezpečiť, aby deti mali každodenný prístup k prírode cez priestranstvá na hranie).

Plnenie:

Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a Metodické usmernenie obstarania a spracovania územného plánu obce upravuje požiadavky na obsah a spôsob spracovania územného plánu obce a zóny. Podľa stavebného zákona mestá a obce s viac ako 2000 obyvateľmi sú povinné mať územný plán, ktorý ustanovuje, pre ktorú časť obce treba obstaráť a schváliť územný plán zóny. Pri spracúvaní územných plánov obcí sa špecifikuje demografická charakteristika a charakteristika bytového fondu bez osobitného zohľadnenia potrieb detí. Pri charakteristike sociálnej infraštruktúry, vrátane občianskej vybavenosti sa charakterizujú a navrhujú zariadenia špeciálne aj pre deti, ako sú predškolské a školské zariadenia, zariadenia sociálnej pomoci pre deti, výchovné zariadenia, detské ihriská, zariadenia pre voľný čas, šport, telovýchovu, pričom sa navrhuje ich územná organizácia, predpoklady rozvoja a dostupnosť.

Úloha č. 5

Vytvárať podmienky pre život detí v zdravom prostredí a zapájať deti do aktivít zameraných na ochranu životného prostredia, ochranu prírody a života na Zemi.

Plnenie:

Doposiaľ boli realizované viaceré aktivity vychádzajúce z platnej Koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania. Obsahovo pokrývajú problematiku celoživotného vzdelávania v oblasti životného prostredia, cieľovo sa zameriavajú na neformálnu výchovu pre rôzne stupne školského systému, osvetu verejnosti a na odborné vzdelávanie špecialistov pre životné prostredie. K nosným aktivitám patrili: realizácia I. a II. fázy projektu „Živá príroda“, projekt ENEDIS, realizácia dánsko-slovenského projektu „Škola ochrany prírody vo Varíne“ – I. etapa, Veľtrh environmentálnych výučbových programov Slovenskej agentúry životného prostredia. Živá príroda je výchovno-vzdelávací projekt vyhlásený Slovenskou agentúrou životného prostredia v spolupráci s Field Studies Council z Veľkej Británie a predstavoval najúspešnejší detský projekt zameraný na mapovanie a ochranu biodiverzity v Európe. Projektu sa zúčastnilo 5 520 detí z celého Slovenska. Hlavným cieľom projektu ENEDIS bolo prispieť k zvyšovaniu verejného povedomia predstavujúceho jednu z hlavných bariér zlepšovania stavu životného prostredia a efektívneho využívania energie v krajinách strednej a východnej Európy a v krajinách bývalého Sovietskeho zväzu.

Časť: Ochrana detí a mládeže pred negatívnymi javmi

Úloha č.1

Realizovať projekt OSN a vlády SR zameraný na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, najmä so ženami a s deťmi v zmysle príslušného Dodatočného protokolu k Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu.

Úloha č. 2

Aplikovať Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne ženami a deťmi dopĺňujúceho Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu.

Úloha č. 3

Zabezpečovať napĺňanie požiadaviek 10 Kongresu OSN o prevencii kriminality a zaobchádzania s páchatelmi v spolupráci s príslušným poradným orgánom vlády SR pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti.

Plnenie:

Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne ženami a deťmi dopĺňujúceho Dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu bol ratifikovaný 21.9.2004 a pre SR je platný od 21.10.2004. Ustanovenia Protokolu sú premietnuté v jednotlivých ustanoveniach Trestného zákona, ktoré postihujú páchatelov trestného činu obchodovania s ľuďmi, ak také trestné činy majú nadnárodnú povahu a boli spáchané s účasťou organizovanej zločineckej skupiny. Ochrana obetí trestných činov obchodovania s ľuďmi je zabezpečená ustanovením § 101 Trestného zákona, keď obeť môže vystupovať ako svedok s utajenou totožnosťou a tiež môže využiť ochranu v zmysle zákona č. 256/1998 Z. z. o ochrane svedka.

V rámci prebiehajúcej rekodifikácie trestného práva boli záväzky vyplývajúce pre Slovensko z vyššie uvedených dokumentov zohľadnené v návrhu novej právnej úpravy, napr. pri skutkovej podstate trestného činu obchodovania s ľuďmi, nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, nedovoleného prekročenia štátnej hranice a prevádzachstva. Návrhy nových trestných kódexov boli schválené Národnou radou SR v máji 2005 a v Zbierke zákonov boli uverejnené ako zákon č. 300/2005 Z. z. - Trestný zákon a zákon č. 301/2005 Z. z. - Trestný poriadok.

Napĺňanie požiadaviek 10 Kongresu OSN o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti sa realizuje priebežne v spolupráci s Radou vlády SR pre prevenciu kriminality a s mimovládnyimi organizáciami hlavne v informačno-osvetovej a vzdelávacej činnosti.

Úloha č. 4

Zabezpečiť plnenie požiadaviek a záverov 20. osobitného zasadnutia VZ OSN o drogách.

Úloha č. 5

Prostredníctvom masmediálnych nástrojov skvalitniť informovanosť o možnostiach ochrany detí a mládeže pred negatívnymi javmi a poskytovaní rôznych foriem pomoci ohrozeným deťom a mládeži.

Plnenie:

Požiadavky záverov 20. osobitného zasadnutia VZ OSN o drogách sú zapracované do aktualizácie Národného plánu boja proti drogám, ktorý je v súčasnosti rozpracovaný vo forme Akčných plánov realizácie plnenia zámerov Národného programu boja proti drogám na roky 2005 -2008 v pôsobnosti jednotlivých rezortov, ako i orgánov štátnej správy.

Návrh na zmenu a doplnenie Trestného poriadku, ktorý bol vypracovaný, dáva možnosť na základe dohody zriadiť spoločnú vyšetrovaciu skupinu zloženú z predstaviteľov justičných vyšetrovacích orgánov krajín Európskej únie, ktorej úlohou bude vyšetrovať

trestnú činnosť páchanú vo viacerých štátoch. Účelom návrhu takejto právnej úpravy je posilnenie boja proti organizovanému zločinu a boja proti obchodu s drogami.

V rámci ochrany detí pred negatívnymi javmi a poskytovania rôznych foriem pomoci ohrozeným deťom a mládeži prostredníctvom masmediálnych nástrojov vydáva Ústav informácií a prognóz v školstve časopisy Prevencia a Mládež a spoločnosť.

S masovokomunikačnými prostriedkami spolupracujú aj Štátne zdravotné ústavy v SR v oblasti poskytovania informácií týkajúcich sa drogových závislostí a formovania vlastného postoja a vzťahu detí a mládeže k drogám a iným závislostiam.

Zainteresovaní pracovníci z radov Polície majú možnosť v čoraz väčšej miere prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov informovať verejnosť o možnostiach ochrany detí a mládeže pred negatívnymi javmi a o poskytovaní rôznych foriem pomoci ohrozeným deťom a mládeži.

Generálny sekretariát Výboru ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog inicioval a zabezpečoval na základe finančnej dotácie z Protidrogového fondu v novembri 2004 multimediálnu kampaň Týždeň boja proti drogám, do ktorej bolo zapojených 9 celoslovenských televíznych a rozhlasových médií a 22 regionálnych televízií. Kampaň, ktorú dopĺňa viacero sprievodných aktivít bude realizovaná i v nasledujúcom období.

V máji 2005 bol spustený do prevádzky internetový informačný portál www.infodrogy.sk, ktorý obsahuje relevantné informácie o drogách, možnostiach ich liečby, prevencie a resocializácie a ďalšie informácie pre mládež, rodičov, drogovu závislých, odborníkov a ďalších záujemcov.

Úloha č. 6

Ratifikovať Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch a Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii.

Plnenie:

Národná rada Slovenskej republiky vyslovila súhlas s uzavretím obidvoch opčných protokolov. Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch bol podpísaný 30.11.2001, dokument zatiaľ nebol ratifikovaný z technických dôvodov. Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii bol podpísaný 30.11.2001 a ratifikovaný 25.6.2004.

Úloha č. 7

Venovať pozornosť pri tvorbe právnych prepisov v oblasti trestného práva problematike trestných činov páchaných na deťoch, vrátane zváženia sprísnenia sankcií pri jednotlivých trestných činoch páchaných na deťoch.

Plnenie:

Zvýšená pozornosť pri problematike trestných činov páchaných na deťoch sa premietla v novelizácii Trestného zákona v roku 2002, ktorou sa zaviedla skutková podstata trestného činu obchodovania s deťmi a v návrhu nového znenia skutkovej podstaty obchodovania s ľuďmi. Nový Trestný zákon (zákon č. 300/2005 Z. z.) prevzal nové skutkové podstaty trestných činov, ktorými sa postihuje uvedená trestná činnosť, pričom boli sprísnené tresty, ktoré hrozia za spáchaný trestný čin.

Úloha č. 8

V rámci rekodifikácie Trestného zákona a Trestného poriadku upraviť legislatívu vzťahujúcu sa na postih detskej pornografie, predovšetkým:

- zavedením účinnejšieho a pružnejšieho spôsobu trestného konania

- zjednodušením konania v prípadoch zisťovania majetku alebo vecí patriacich páchatelom takejto trestnej činnosti a pri ukladaní trestu prepadnutia majetku alebo veci týmto páchatelom

Plnenie:

Účinnosť, rýchlosť a pružnosť trestného konania zásadným spôsobom rieši nový Trestný poriadok (zákon č. 3001/2005 Z. z.), ktorý okrem iného upravuje nový alternatívny spôsob konania a rozhodovania – konanie o dohode o uznaní viny a prijatí trestu. Tiež sa zjednodušujú podmienky ukladania trestu prepadnutia majetku páchatelovi trestného činu.

Úloha č. 9

Predložiť návrh na zmenu Trestného zákona tak, aby boli postihnuté nové, rozširujúce sa a veľmi nebezpečné formy trestnej činnosti páchanej mládežou a proti mládeži pomocou internetu.

Plnenie:

Ako pri úlohe č. 8.

Úloha č. 10

Zabezpečiť pravidelné štvrtročné kontroly v jednotlivých ústavoch na výkon ochranej a ústavnej výchovy, ktoré budú zamerané na dodržiavanie zákonnosti pri umiestňovaní detí a dodržiavanie zákonov platných pre ochrannú a ústavnú výchovu s osobitným zreteľom na dodržiavanie opatrení, zameraných na zamedzenie mučenia, fyzického a duševného týrania chovancov.

Plnenie:

Prokurátori poverení výkonom dozoru v miestach výkonu ochranej a ústavnej výchovy postupujú podľa Príkazu generálneho prokurátora SR por. č. 6/1997. V ústavoch vykonávajú aktívny prokurátorský dozor a Generálnej prokuratúre SR pravidelne štvrtročne predkladajú záznamy z previerok. V rámci previerok prokurátori vykonávajú pohovory s chovancami bez prítomnosti tretej osoby zamerané najmä či nedochádza k ich zneužívaniu a týraniu zo strany vychovávateľov alebo iných pracovníkov, prípadne medzi chovancami navzájom. Na základe poznatkov z previerok jednotliví krajskí prokurátori polročne hodnotia úroveň prokurátorského dozoru o čom predkladajú Generálnej prokuratúre SR zhodnotenia s návrhom prípadných opatrení. Prokurátor, ktorý pri výkone previerky zistí nezákonnosť bezodkladne zjedná nápravu a zabezpečí odstránenie nedostatkov.

Úloha č. 11

Vykonávať pravidelné previerky v Ústavoch na výkon trestu odňatia slobody mladistvých delikventov so zameraním na kontrolu dodržiavania práv mladistvých odsúdených.

Plnenie:

V Ústavoch na výkon trestu odňatia slobody mladistvých delikventov vykonáva prokurátor previerky pravidelne mesačne a popri skúmaní dodržiavania zákonnosti skúma aj dodržiavanie Európskeho dohovoru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania.

Úloha č.12

Realizovať na základných školách a stredných školách úlohy vyplývajúce z Koncepcie prevencie drogových závislostí v rezorte školstva do r. 2003 a z Národného programu boja proti drogám (posilňovať zdravý životný štýl, včasné a odborné preventívne zásahy, formovanie právneho a občianskeho vedomia, primeraného hodnotového systému, etických noriem a humánneho citenia, informovania o škodlivosti návykových látok

a realizovania efektívnych, odborne garantovaných programov) a pokračovať v skvalitnení a realizácii overených a odborne garantovaných preventívnych projektov.

Úloha č.13

Vymedziť v školských poriadkoch opatrenia proti šíreniu drog v školskom prostredí a priebežne oboznamovať rodičov žiakov škôl s preventívnymi aktivitami školy a možnosťami pomoci ohrozeným deťom, poskytovať informácie o možnostiach účinnej prevencie a pomoci, ako aj o preventívnych a poradenských zariadeniach v mieste pôsobnosti.

Plnenie:

Výsledkom realizácie úlohy vyplývajúcej z Koncepcie prevencie drogových závislostí v rezorte školstva a z Národného programu boja proti drogám sú inovované učebné osnovy v základných a stredných školách. V rámci primárnej prevencie vo výchovno-vyučovacom procese sa využíva doplnková literatúra, napr. Ako poznám sám seba, Ako sa stať sám sebou, Nenič svoje múdre telo.

Pedagogicko-organizačné pokyny Ministerstva školstva SR uvádzajú každoročne pokyny pre zriaďovateľov a riaditeľov škôl a školských zariadení na realizáciu aktivít zameraných na oblasť prevencie závislostí, medzi ktoré patria napr. prijatie opatrení proti šíreniu legálnych a nelegálnych drog v školskom prostredí, ustanovenie funkcie koordinátora prevencie drogových závislostí a iných sociálno-patologických javov, realizácia preventívnych programov a iné.

Úloha č. 14

Na národnej a regionálnej úrovni realizovať opatrenia zamerané na prevenciu sociálno-patologických javov, vyplývajúce najmä zo Stratégie prevencie kriminality v SR, Národného programu boja proti drogám, Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom a Národného programu podpory a ochrany zdravia

Plnenie:

Opatrenia zamerané na prevenciu sociálno-patologických javov na národnej úrovni sú obsiahnuté najmä v Národnom programe boja proti drogám a v Stratégii prevencie kriminality v SR.

Problematiku boja proti drogám koordinuje Výbor ministrov pre drogové závislosti a kontrolu drog a jeho exekutíva – Generálny sekretariát Výboru ministrov, v rámci ktorého je konštituované Národné monitorovacie centrum pre drogy, ktoré sústreďuje a vyhodnocuje aktuálne informácie o vývoji drogovej scény v SR, ako i základných opatreniach v oblasti liečby, prevencie a resocializácie drogových závislostí. Na podporu realizácie protidrogovej stratégie bol vypracovaný a Európskou komisiou prijatý projekt Prechodného fondu 2004 pod názvom „Podpora realizácie Národného programu boja proti drogám na obdobie rokov 2004 –2008“, v celkovom objeme 2,2 milióna EUR. Koncepčné zámery jednotlivých rezortov, orgánov miestnej štátnej správy a samosprávy sú obsiahnuté v Akčných plánoch na r. 2005 –2008. Na podpore protidrogových programov a aktivít participuje i Protidrogový fond, ktorý významnou mierou (v objeme cca 50 miliónov Sk ročne) podporuje realizáciu projektov najmä v oblasti prevencie, liečby, resocializácie a mediálnej oblasti .

Problematiku prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti zabezpečuje Rada vlády SR pre prevenciu kriminality a jej expertné komisie. Prioritné opatrenia v tejto oblasti sú obsiahnuté v aktualizácii Stratégie prevencie kriminality na roky 2004 –2006, v ktorej sú zakomponované základné úlohy vecne príslušných rezortov ,ako i orgánov miestnej štátnej správy a samosprávy. Na podporu programov situačnej, viktimačnej a sociálnej prevencie vyčlenila vláda SR finančné prostriedky vo výške cca 40 miliónov Sk. Jednou z dôležitých úloh v predmetnej oblasti je príprava návrhu zákona o prevencii kriminality, ktorý by mal byť predložený do legislatívneho procesu v tomto období.

Zabezpečovanie úloh v oblasti drogových závislostí a kriminality na regionálnej úrovni je koordinované komisiami pre prevenciu protispoločenskej činnosti, ktoré sú zriadené pri krajských úradoch (v rámci ktorých sú vyčlenení pracovníci pre prevenciu závislostí, kriminality a riešenie rómskej otázky), ako i pri samosprávnych orgánoch .

Zamestnanci štátnych zdravotných ústavov zabezpečujú plnenie úloh vyplývajúcich z uvedených programov presadzovaním opatrení zameraných na obmedzovanie ponuky drog a požiadavky po drogách a aktivizovaním komplexu opatrení zameraných na účinnú pomoc závislým osobám a na spätnú reintegráciu preliečených osôb do spoločnosti.

V rámci výchovno-vzdelávacieho procesu na školách sa úlohy z Národného programu boja proti drogám implementovali do cieľov a obsahu učebných osnov všeobecno-vzdelávacích predmetov. Postupným vytváraním a posilňovaním funkcie koordinátora primárnej prevencie na školách, ktorý metodicky usmerňuje a koordinuje protidrogovú výchovu a vykonáva informačnú činnosť pre žiakov, učiteľov aj rodičov sa pestuje hodnotová orientácia žiakov.

Na úseku prevencie sociálno-patologických javov sa podieľali prokurátori predovšetkým vykonávaním prednáškovej činnosti a účasťou v koordinačných komisiách pre prevenciu protispoločenskej činnosti a pre protidrogové aktivity, ktoré pôsobili na úrovni okresov a krajov do konca roku 2003.

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR participuje na zabezpečovaní úloh všetkých uvedených programov na národnej úrovni a to každoročným rozpracovaním, aktualizáciou a hodnotením opatrení v oblasti boja proti drogám (vrátane problematiky závislostí na alkohole), prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti, podpory a ochrany zdravia (vrátane prevencie HIV/AIDS) ktoré sú realizované najmä odborními sociálnych vecí úradov práce sociálnych vecí a rodiny SR, „neštátnymi subjektami“, ktoré poskytujú sociálne služby alebo vykonávajú sociálnu prevenciu a sociálne poradenstvo, centrami poradensko-psychologických služieb a ďalšími subjektami resp. zariadeniami v pôsobnosti MPSVR SR.

Úloha č.15

V spolupráci s orgánmi miestnej štátnej správy a samosprávy, neštátnymi subjektami podporiť vykonávanie sociálnej prevencie, sociálneho a špecializovaného poradenstva, sociálnej práce v prirodzenom prostredí a sociálnych služieb pre deti a mládež ohrozené sociálno-patologickými javmi s dôrazom na prevenciu drogových závislostí, kriminality a delikvencie, týrania a zneužívania a pod.

Plnenie:

Orgány miestnej štátnej správy na úseku sociálnych vecí a rodiny v rámci vyhľadávacej, poradenskej a preventívnej činnosti spolupracujú s príslušnými rezortnými odvetvovými úsekmi školstva, zdravotníctva, kultúry, ako aj s orgánmi činnými v trestnom konaní, obcami, mimovládnyimi a charitatívnymi organizáciami. Sociálna prevencia vykonávaná v súčinnosti s príslušnými zainteresovanými orgánmi a organizáciami bola v roku 2003 uskutočnená formou sociálnej pomoci a individuálneho alebo skupinového poradenstva pre 17 235 detí a mladistvých z dôvodov zanedbávania povinnej školskej dochádzky, drogovej závislosti, trestnej činnosti, podozrenia z týrania alebo pohlavného zneužívania a z dôvodu návratu z ústavnej a ochrannnej výchovy. Mimoriadne dôležitý význam z hľadiska prevencie má terénna sociálna práca v prirodzenom prostredí dieťaťa (v roku 2003 sa týkala 51 888 rodín), ktorá si však z hľadiska zvýšenia efektívnosti a účinnosti vyžaduje zlepšenie materiálno-technických a predovšetkým personálnych podmienok.

Úloha č.16

Vytvoriť materiálne, finančné, technické, inštitucionálne a personálne predpoklady pre znovuzriadenie miest policajtov kriminálnej polície špecializovaných na úsek trestnej činnosti páchanej mládežou a na mládeži na okresných a krajských riaditeľstvách Policajného zboru.

Úloha č.17

V oblasti prevencie trestnej činnosti mládeže využívať spoluprácu s tretím sektorom a rozvinúť účinnejšiu spoluprácu príslušných rezortov a inštitúcií.

Úloha č.18

V rámci komplementárnych aktivít pri ochrane detí a mládeže pred negatívnymi javmi skvalitniť, resp. inštitucionalizovať spoluprácu s mestskými a obecnými políciaми, neštátnymi subjektami a ostatnými zainteresovanými subjektami.

Úloha č.19

Skvalitniť vyhľadávanie a odhaľovanie ohrozovania mravnej výchovy mládeže, prípadov podávania alkoholu mládeži, týrania, pohlavného zneužívania, sexuálneho zneužívania maloletých a mladistvých v „sexbiznise“ a ďalších foriem latentnej a organizovanej trestnej činnosti ohrozujúcej deti a mládež.

Úloha č.20

Uskutočniť besedy na základných školách a stredných školách v každom kraji zameraných na výchovu detí a mládeže v oblasti prevencie trestnej činnosti

Plnenie:

S účinnosťou od 1. januára 2004 sa na Prezídium policajného zboru vytvorilo oddelenie kriminality mládeže a páchanej na mládeži. Vytvorenie materiálnych, finančných, technických, inštitucionálnych a personálnych predpokladov pre znovuzriadenie miest policajtov kriminálnej polície špecializovaných na úsek trestnej činnosti páchanej mládežou a na mládeži na okresných a krajských riaditeľstvách Policajného zboru sa bude riešiť v rámci úloh vyplývajúcich z Koncepcie štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži do roku 2007.

V rámci predmetov Občianska výchova, Náuka o spoločnosti, Občianska náuka, Etická výchova sa uskutočňujú besedy na základných a stredných školách zamerané na výchovu detí a mládeže v oblasti prevencie trestnej činnosti. Besedy pripravujú a realizujú aj policajti zaradení na úseku prevencie, pričom medzi školami a políciou sa už piaty rok spolupráca úspešne rozvíja najmä v rámci realizácie projektu „Správaj sa normálne“. V školskom roku 2004/2005 sa do projektu zapojilo viac ako 250 policajtov a 12 000 žiakov na školách v rámci Slovenska.

Časť: Starostlivosť o deti a rodinu a starostlivosť o deti žijúce mimo vlastnej rodiny

Úloha č. 1

Kontrolnou a metodickou činnosťou vykonávanou voči platiteľom príspevkov štátnej sociálnej podpory pre rodiny s nezaopatrenými deťmi sledovať ich adresné a účelné poskytovanie v prospech nezaopatrených detí v rodine. Ročne monitorovať, analyzovať a vyhodnocovať ukazovatele o využívaní legislatívnych opatrení na ochranu pred ich zneužívaním.

Úloha č. 2

Na základe výsledkov analýz sociálno-ekonomickej situácie rodín s nezaopatrenými deťmi a demografického vývoja pripraviť návrh úpravy výšky príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí alebo v priebehu dvoch rokov opakovane dvojčatá.

Plnenie:

Adresné a účelné poskytovanie príspevkov štátnej sociálnej podpory, predovšetkým prídavku na dieťa pre rodiny s nezaopatrenými deťmi sa v rokoch 2003 a 2004 vecne a legislatívne upravilo predovšetkým viazaním výplaty prídavku na dieťa rodičom na riadne plnenie povinnej školskej dochádzky a presunutím agendy tejto dávky od rôznych platiteľov (zamestnávateľa a pobočky Sociálnej poisťovne) na jediného platiteľa – úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, čím sa odstránila možnosť duplicitnej výplaty. Ak rodičia nevyužívajú prídavok na výchovu a výživu svojich nezaopatrených detí alebo ak zanedbávajú plnenie povinnej školskej dochádzky svojich detí na základe rozhodnutia platiteľa sa prídavok poukazuje obci, ktorá ho využije v prospech dieťaťa. V roku 2003 bolo priemerne mesačne vydaných 361 rozhodnutí o zastavení vyplácania prídavku rodičom na 1 858 detí a o jeho poukázaní obci.

Štátna sociálna dávka príspevok pri narodení dieťaťa, ktorým štát prispieva rodičom na pokrytie výdavkov spojených so zabezpečením nevyhnutných potrieb novorodenca, sa v priebehu roka 2004 upravila z pôvodnej výšky 3 100 Sk na 4 320 Sk. V rámci legislatívneho procesu úpravy zákona č. 235/1998 Z. z. prebiehajúceho v súčasnom období sa navrhuje vyplácať zvýšený príspevok pri narodení dieťaťa o 50 % uvedenej sumy rodičom, ktorým sa narodia dvojčatá alebo viac detí súčasne. Suma raz ročne vyplácaného príspevku rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri a viac detí alebo v priebehu dvoch rokov opakovane dvojčatá bola zvýšená v roku 2004 v priemere o 210 Sk na každé dieťa.

Úloha č. 3

V rámci rekodifikácie občianskeho práva začleniť rodinné právo do Občianskeho zákonníka a upraviť práva detí v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa s dôrazom na úpravu poskytovania dieťaťu čo najúplnejších informácií o všetkom, čo sa ho týka tak, aby si samo vytváralo svoj názor. V rámci rekodifikácie občianskeho práva tiež podrobnejšie upraviť ustanovenia týkajúce sa starostlivosti o dieťa, vrátane novej filozofie určovania výživného, aby táto bola jednoznačne v prospech dieťaťa a aby boli vo väčšej miere zohľadnené oprávnené potreby dieťaťa.

Úloha č. 4

V rodinnom práve (hmotnom aj procesnom) upraviť rozhodovanie súdov o styku rodičov a detí tak, aby zodpovedalo súčasným moderným trendom v tejto oblasti (napr. Dohovoru o styku s deťmi pripravovanom Radou Európy) s osobitným dôrazom na úpravu možnosti výkonu tzv. „cezhraničného styku“.

Úloha č. 5

Doplniť v občianskom súdnom poriadku právomoc súdov prijímať v zjednodušenom konaní neodkladné opatrenia na ochranu dieťaťa, ktorého záujmy sú vážne ohrozené. Je treba najmä odlíšiť predbežné opatrenia, ktorých prijímanie je možné už v súčasnosti a neodkladné opatrenia, ktoré môžu mať charakter rozhodnutia vo veci samej (prijímaného v krízovej situácii). V tejto súvislosti je treba upraviť v súlade s odporúčaním Výboru ministrov

rady Európy R/91 o neodkladných opatreniach v rodinnoprávnych veciach prijímanie neodkladných opatrení tak, aby súdy boli spôsobilé prijímať takéto opatrenia kedykoľvek, 24 hodín denne.

Úloha č. 6

Do Občianskeho súdneho poriadku doplniť ustanovenia o konaní o starostlivosti o maloletých o „procesné práva“ maloletého dieťaťa (napr. právo byť vypočuté, právo dostať informácie ...) podľa Dohovoru o právach dieťaťa a Európskeho dohovoru o výkone práv dieťaťa.

Plnenie:

Návrh Občianskeho zákonníka má byť predložený na rokovanie vlády SR do 31.8.2005. Z obsahu legislatívneho zámeru rekodifikácie Občianskeho zákonníka vyplýva, že sa uvažuje so začlenením úpravy obsiahnutej v zákone o rodine do civilného kódexu. Vzťahy medzi rodičmi a deťmi budú založené na rovnosti postavenia detí bez ohľadu na okolnosti určenia rodičovstva. Legislatívny rekodifikačný zámer predpokladá súlad s Dohovorom o právach dieťaťa a uvažuje s povinnosťou rodičov poskytnúť dieťaťu čo najúplnejšie informácie o všetkom, čo sa ho týka, aj s možnosťou, aby si dieťa vytváralo svoj vlastný názor. U dieťaťa, ktoré má viac ako 12 rokov sa predpokladá existencia vlastného názoru na svoju vec vždy. Zákon upraví aj rôzne druhy vyživovacích povinností a celá filozofia určovania výšky výživného by sa mala obrátiť výrazne v prospech dieťaťa.

NR SR prijala s účinnosťou od 11.2.2005 nový zákon o rodine (zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov), ktorý upravuje okrem iného aj styk dieťaťa s rodičmi a stanovenie výživného.

Novela Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 353/2003 Z. z.) s účinnosťou od 1. septembra 2003 upravila pravidlá na vydávanie predbežných opatrení v osobitných prípadoch. Týmito prípadmi sú predbežné opatrenia vydávané na základe ustanovenia § 75a OSP, ktorými sa vyriešila situácia a postup súdu, keď sa dieťa ocitne bez akejkoľvek starostlivosti alebo je jeho život ohrozený, alebo vážne narušený. Súd musí rozhodnúť o návrhu na vydanie predbežného rozhodnutia najneskôr do 24 hodín od doručenia návrhu.

Novela Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 353/2003 Z. z.) s účinnosťou od 1. septembra 2003 upravila v § 100 v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa (článok 12) zisťovanie názoru maloletého dieťaťa, ktoré je účastníkom konania tak, že názor maloletého dieťaťa súd zisťuje prostredníctvom jeho zástupcu alebo príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, alebo výsluchom maloletého dieťaťa bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za jeho výchovu.

Úloha č. 7

Zabezpečiť v rámci výkonu ústavnej výchovy transformáciu internátov špeciálnych škôl na modely, ktorých spôsob poskytovania starostlivosti bude stimulovať rodinné prostredie. Transformácia sa na základe uskutočnených spoločných rokovaní rezortov MPSVR SR a MŠ SR začne realizovať postupne podľa regionálnych podmienok od r. 2003.

Plnenie:

Vzhľadom na skutočnosť, že Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zodpovedá za sociálnoprávnu ochranu detí bez rozdielu v akých zariadeniach náhradnej výchovy žijú, ako aj v záujme zabezpečenia komplexného a systémového riešenia realizovania ústavnej starostlivosti nad dieťaťom bolo nevyhnutné, aby sa proces transformácie ústavnej starostlivosti začal realizovať aj v školských zariadeniach.

Podľa zákona č.279/1993 Z. z. o školských zariadeniach v znení neskorších predpisov, od 1. januára 2004 deti s nariadenou ústavnou starostlivosťou už nebudú

prijímané do internátov špeciálnych materských škôl internátnych a internátov špeciálnych škôl internátnych (špeciálne základné školy internátne a odborné učilištia) na výkon ústavnej starostlivosti. Uvedené školské zariadenia budú zabezpečovať výkon ústavnej starostlivosti najdlhšie do 31. augusta 2006.

Proces transformácie ústavnej starostlivosti v uvedených školských zariadeniach nie je jednorazovou záležitosťou, ale musí vychádzať zo špecifík a podmienok konkrétneho zariadenia. Z uvedeného dôvodu Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci s Ministerstvom školstva SR vypracovalo „Metodické usmernenie k realizácii transformácie internátov alebo ich častí v špeciálnych materských školách internátnych a internátov v špeciálnych školách internátnych (špeciálne základné školy internátne a odborné učilištia) na detské domovy“ a „Pokyn k výkonu náhradnej výchovy detí s nariadenou ústavnou výchovou v špeciálnych materských školách internátnych a špeciálnych školách internátnych“, ktoré boli podpísané a schválené ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny SR a ministrom školstva SR.

Metodické usmernenie rieši prvú – základnú etapu transformácie internátov špeciálnych škôl alebo ich častí na detské domovy, a to z odvetvovej pôsobnosti rezortu školstva do odvetvovej pôsobnosti rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny. K zabezpečeniu jeho realizácie boli v rámci každého určeného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v súčinnosti s príslušným krajským školským úradom zriadené pracovné skupiny, ktoré sú garantom procesu transformácie výkonu ústavnej starostlivosti v uvedených školských zariadeniach.

Jednou z hlavných úloh v rámci uvedeného Pokynu, bolo vypracovať koncepciu transformácie internátov špeciálnych materských škôl a internátov špeciálnych škôl alebo ich častí, s termínom ukončenia transformácie najneskôr do 31.8. 2006.

V bode A.7. uznesenia vlády SR č. 974 zo 14. októbra 2003 k návrhu štátneho rozpočtu Slovenskej republiky na rok 2004, boli v programe Sociálna inklúzia schválené výdavky na realizáciu podprogramu „Iniciatívy v oblasti sociálnej inklúzie“, v rámci ktorého sú schválené finančné prostriedky aj na realizáciu prvku „Transformácia výkonu ústavnej výchovy v detských domovoch“, v celkovej sume 232.000 tis. Sk.

Uvedená suma finančných prostriedkov na „reformu detských domovov“ bola schválená aj v zákone č. 598/2003 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2004 v Prílohe č. 7 k tomuto zákonu, a to v rámci účelových prostriedkov rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na rok 2004. Z uvedenej sumy finančných prostriedkov bolo možné v roku 2004 finančne podporiť aj transformáciu výkonu ústavnej starostlivosti v špeciálnych materských školách internátnych a v špeciálnych školách internátnych na detské domovy, ako aj ďalšie subjekty, ktorých činnosť je v súlade s procesom transformácie výkonu ústavnej starostlivosti v detských domovoch. Z uvedenej sumy finančných prostriedkov tak bolo v roku 2004 finančne podporených 11 špeciálnych materských škôl internátnych a špeciálnych základných škôl internátnych, v ktorých sa realizuje proces transformácie výkonu ústavnej starostlivosti.

Úloha č. 8

Zabezpečiť transformáciu detských domov , ktorá je odhadnutá na obdobie 5 – 10 rokov tak, aby bola zabezpečená náležitá úroveň a kvalita poskytovanej starostlivosti deťom v detských domovoch.

V roku 2004 v programe Sociálna inklúzia boli schválené výdavky na realizáciu podprogramu „Iniciatívy v oblasti sociálnej inklúzie“, v rámci ktorého boli schválené finančné prostriedky aj na realizáciu prvku „Transformácia výkonu ústavnej výchovy v detských domovoch“, a to v celkovej sume 232 mil. Sk.

Uvedená suma finančných prostriedkov na „reformu detských domovov“ bola schválená aj v zákone č. 598/2003 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2004 v Prílohe č. 7 k tomuto zákonu, a to v rámci účelových prostriedkov rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na rok

2004. Z uvedenej sumy finančných prostriedkov bolo podporených 38 štátnych detských domovov a 4 neštátne detské domovy.

Transformácia ústavnej starostlivosti v detských domovoch prebieha v súčinnosti s príslušným zriaďovateľom (určeným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny). Na základe údajov spracovaných ústredím (nadradeným orgánom štátnej správy v oblasti sociálnych vecí a služieb zamestnanosti nad úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny), ktoré prehodnotilo súčasný stav transformácie ústavnej starostlivosti v súlade s jednotlivými oblasťami transformácie ústavnej starostlivosti možno konštatovať, že k 2.5.2005 z celkového počtu 78 štátnych detských domovov sa 51 nachádza stále v procese transformácie a v 7 z nich sa ešte transformácia nezačala realizovať.

Úloha č. 9

Pripraviť návrh zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej prevencii.

Plnenie:

MPSVR SR pripravilo návrh zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý NR SR schválila 25. mája 2005 s účinnosťou od 1. septembra 2005. Zákon upravuje sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelu na zabezpečenie predchádzania vzniku krízových situácií v rodine, ochrany práv a právom chránených záujmov detí, predchádzania prehlbovania a opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb, zamedzenia nárastu sociálno-patologických javov.

Sociálnoprávna ochrana detí je súbor opatrení na zabezpečenie ochrany dieťaťa, ktorá je nevyhnutná pre jeho blaho a ktorá rešpektuje jeho najlepší záujem podľa medzinárodného dohovoru, na zabezpečenie výchovy a všestranného vývinu dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí a rovnocenného náhradného prostredia dieťaťa, ktoré nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine.

Sociálna kuratela je súbor opatrení a poskytovanie odbornej pomoci na odstránenie, zmiernenie a zamedzenie prehlbovania alebo opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa a plnoletej fyzickej osoby v závislosti od závažnosti poruchy a situácie, v ktorej sa nachádza dieťa alebo plnoletá fyzická osoba.

Cieľom novej právnej úpravy je právnou reguláciou vzťahov vytvoriť základ na dôslednú ochranu práv a záujmov maloletých detí, na účelnú, intenzívnu a systematickú pomoc a podporu deťom a rodinám, na zabezpečenie rovnocenného náhradného prostredia deťom v prípade, že nie sú vychovávané v prirodzenej rodine, na efektívne predchádzanie, odstraňovanie príčin vzniku, na zamedzovanie prehlbovania, šírenia a na zabraňovanie opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu jednotlivca, skupín a väčších sociálnych celkov.

Úloha č. 10

Predložiť návrh na vytvorenie štatutárnej nezávislej inštitúcie so zodpovedajúcim zložením a zdrojovým zabezpečením a s mandátom pravidelného monitorovania a hodnotenia pokroku pri implementácii Dohovoru o právach dieťaťa ktorá by bola oprávnená prijímať a adresovať sťažnosti o porušovaní práv dieťaťa.

Plnenie:

Zákonom č. 136/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva sa doplnilo medzi plnenie úloh v oblasti ľudských práv a základných slobôd vrátane práv detí. Slovenské národné stredisko pre ľudské práva na tento účel monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv vrátane práv detí. Stredisko každoročne do 31. januára vypracúva a uverejňuje za predchádzajúci kalendárny rok správu o dodržiavaní ľudských práv v Slovenskej republike vrátane práv

dieťaťa prostredníctvom internetu alebo aj prostredníctvom periodickej tlače s celoslovenskou pôsobnosťou.

Úloha č. 11

Vytvárať podmienky na podporu zriaďovania zariadení pre obeť nedobrovoľnej prostitúcie, resp. sexuálneho zneužívania alebo využívania na komerčné účely a monitorovanie syndrómu CAN a prejavov sexuálneho zneužívania a využívania maloletých detí na komerčné účely.

Plnenie:

Štátne zdravotné ústavy v SR odborne spolupracujú pri zabezpečovaní požiadaviek na zriaďovanie týchto zariadení. V oblasti monitorovania syndrómu CAN bola uskutočnená príprava 4 pediatrov v rámci trojročného cyklického vzdelávania organizovaného Národným centrom pre rovnoprávnosť a Britskou radou. Špecificky sa problematike venuje Klinika pre deti a dorast MFN v Martine v rámci postgraduálneho vzdelávania.

Zástupca oddelenia prevencie kancelárie prezidenta Policajného zboru sa podieľa na činnosti medzirezortnej pracovnej skupiny pri Úrade verejného zdravotníctva SR. Jej úlohou je, v súlade s plnením cieľov Národnej stratégie pre prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách a v rodinách, zdokonaľiť informačný systém o charaktere, rozsahu, formách násillia a o škodách na zdravotnom stave spôsobenom násillím. Policajný zbor participuje na projekte „Žena a deti v ohrození“, ktorý realizuje Úrad verejného zdravotníctva SR v spolupráci s občianskym združením Pomoc ohrozeným deťom, centrom Nádej, Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR a ktorý je zameraný na vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v oblasti násillia. Na každom krajskom riaditeľstve Policajného zboru sú zriadené poradensko-informačné centrá, ktoré poskytujú informácie občanom a to ja v podobe letákov, v ktorých sú praktické rady pre obeť násillia.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky Výnosom z 25. februára 2004 č. 37/2004-II/1 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky má vytvorené podmienky na finančnú podporu projektov, ktoré sa týkajú všeobecného osobnostného rozvoja detí, ako aj rôznych aktivít spoločnosti zameraných na násillie páchané voči deťom. Išlo o poskytnutie dotácie na projekty zamerané aj na zavádzanie nových foriem sociálnych služieb, najmä terénnej práce, chráneného bývania, útulkov, krízových stredísk a denných stacionárov.

Úloha č. 12

Využívať vstupové oprávnenia prokurátora, vyplývajúce z Občianskeho súdneho poriadku vo veciach výchovy, kde súd rozhoduje o styku rodičov s deťmi obmedzením alebo pozbavením ich rodičovských práv, o schválení dôležitých úkonov maloletých a o záležitostiach, o ktorých sa rodičia nemôžu dohodnúť, o ústavnej starostlivosti, tak aby právne vzťahy detí boli v plnom súlade so záujmami maloletých detí.

Úloha č. 13

Vypracovať zhodnotenie využívania prostriedkov trestného práva proti domácemu násilliu voči ženám a deťom.

Plnenie:

Prokurátori vstupovali do konania predovšetkým vo veciach nariadenia resp. zrušenia ústavnej výchovy, predĺženia ústavnej výchovy, zverenia dieťaťa do pestúnskej starostlivosti, určenia výživného a schválenia právneho úkonu za maloletého. Prokurátori svojou aktívnou

účasťou a prítomnosťou na pojednávaníach napomáhajú zákonnosti, objektívnosti a spravdnosti vydaných súdnych rozhodnutí.

Zhodnotenie využívania prostriedkov trestného práva proti domácemu násiliu voči ženám a deťom bolo vypracované v stanovenom termíne. Poznatky získané zo zhodnotenia využíva prokuratúra vo svojej dozornej činnosti.

Úloha č. 14

Upraviť trestné konanie tak, aby výsluchy detí ako svedkov a poškodených, neboli opakované a mohli byť vykonávané aj s použitím techniky tak, aby sa minimalizoval ich dopad na psychiku dieťaťa a aby dieťa v konaní pred súdom nemohlo byť vystavované psychickému tlaku zo strany obžalovaného.

Úloha č. 15

Pri zamestnávaní osôb vo výkone trestu odňatia slobody uprednostňovať osoby odsúdené pre trestný čin zanedbania povinnej výživy.

Úloha č. 16

Rozširovať a podporovať realizáciu projektu „Súdny management“, ktorého cieľom je o. i. odstraňovanie prieťahov v súdnom konaní.

Plnenie:

Zákon č. 422/2002 Z. z., ktorým sa menil a doplňal Trestný poriadok, upravil s účinnosťou od 1. októbra 2002 v § 102 výsluch detí ako svedkov a poškodených tak, aby sa výsluch mohol vykonať opakovane len v nevyhnutných prípadoch. V § 102 ods. 4 Trestného poriadku sú ustanovené podmienky, za ktorých sa pri výsluchu osoby mladšej ako 15 rokov využijú technické prostriedky tak, aby nedošlo k psychickému tlaku na dieťa zo strany obvineného a taktiež aby sa zabránilo pôsobeniu ďalších negatívnych faktorov na výpoveď dieťaťa. Výsluch sa môže opakovať len výnimočne a vyžaduje sa naň súhlas zákonného zástupcu alebo opatrovníka. Nový Trestný poriadok (zákon č. 301/2005 Z. z.) prevzal tieto zmeny v právnej úprave ohľadom výsluchu maloletých v trestnom konaní.

Pri zamestnávaní osôb vo výkone trestu odňatia slobody sa uprednostňujú osoby odsúdené pre trestný čin zanedbania povinnej výživy a tiež tých, ktorí majú vyživovaciu povinnosť voči deťom. Osobitne je táto oblasť predmetom činnosti sociálnych pracovníkov ústavov Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Projekt „Súdny manažment“ bol v priebehu roku 2003 postupne zavádzaný na všetky súdy.

Úloha č. 17

Poskytovať štatistické údaje z rodinných účtov – príjmy a výdavky podľa počtu detí.

Úloha č. 18

Zo Sčítania obyvateľov domov a bytov poskytnúť tabuľkové prehľady ukazovateľov

- Cenzové domácnosti rodinné podľa počtu závislých detí, spoločenskej skupiny osoby na čele domácnosti a podľa druhu domácnosti
- Cenzové domácnosti rodinné podľa počtu závislých detí, podľa národnosti osoby na čele domácnosti a podľa druhu domácnosti

- Cenzové domácnosti rodinné podľa druhu domácnosti, podľa počtu závislých detí a vekovej skupiny partnerov, resp. osoby na čele neúplnej rodiny
- Cenzové domácnosti rodinné podľa počtu závislých detí, podľa ekonomickej aktivity a vekovej skupiny ženy, resp. osoby na čele neúplnej rodiny
- Cenzové domácnosti rodinné neúplné podľa pohlavia a rodinného stavu, podľa počtu závislých detí a vekovej skupiny osoby na čele cenzovej domácnosti
- Bývajúce ženy so závislými deťmi podľa veku závislých detí, podľa počtu závislých detí, veku ženy, podľa rodinného stavu a ekonomickej aktivity.

Úloha č. 19

Zabezpečiť údaje z Mikrocenzu domácnosti, ktoré bude realizované v apríli 2003.

Úloha č. 20

V prípade zabezpečenia finančných prostriedkov realizáciou HETUS (Harmonizované európske zisťovanie využitia času) získať údaje o štruktúre využívania času deťmi a mládežou a štruktúre využívania času dospelými s ohľadom na starostlivosť o deti.

Úloha č. 21

Sledovať ukazovatele v domovoch sociálnych služieb pre deti a ostatných zariadeniach sociálnych služieb pre deti.

Plnenie:

Výsledky zo spracovania rodinných účtov sú pravidelne štvrťročne uvádzané v publikácii „Štruktúra, príjmy a výdavky domácností SR“.

Kompletné výsledky zo Sčítania obyvateľstva, domov a bytov boli uverejnené v publikáciách a na kompaktných diskoch. Všetky požadované ukazovatele sú súčasťou zverejnených tabuľkových zostáv.

Údaje z Mikrocenzu 2003 boli poskytnuté Ministerstvu práce, sociálnych vecí a rodiny SR koncom roku 2003.

Realizácia projektu HETUS nebola schválená v dôsledku nedostatku finančných prostriedkov.

Ukazovatele o deťoch umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb sú každoročne zabezpečované prostredníctvom štátneho zisťovania o zariadeniach sociálnych služieb.

Časť: Trestné súdnictvo pre deti a mládež

Úloha č. 1

Zriadiť komisiu z odborníkov MS SR, GP SR, MV SR, MPSVR SR, MŠ SR s cieľom zvážiť možnosti samostatnej zákonnej úpravy týkajúcej sa trestnej zodpovednosti mládeže a súdnictva nad mládežou a následné začatie prác na príprave zákona.

Úloha č. 2

Vytvoriť špecializovaný systém trestného súdnictva nad mládežou, v rámci rekodifikácie trestného práva vytvoriť špecializovaný systém trestného súdnictva nad mládežou založený na špecializovaných senátoch všeobecných súdov.

Úloha č. 3

V rámci rekodifikácie trestného práva upraviť prioritné uplatnenie alternatívnych spôsobov konania (odklonov) a alternatívnych trestnoprávných sankcií (sociálno-výchovných opatrení a trestov nespojených s odňatím slobody) pri prerokovaní a rozhodovaní trestných vecí mladistvých.

Úloha č. 4

Podporovať projekt probačnej a mediačnej služby, ktorý je spustený od apríla 2002 na 3 okresných súdoch a podporiť špecializáciu takejto služby pre mladistvých.

Úloha č. 5

Upraviť trestnú zodpovednosť toho, kto spácha trestný čin prostredníctvom osoby, ktorá nie je trestne zodpovedná.

Úloha č. 6

Zabezpečiť, aby podmienky výkonu trestu odňatia slobody a podmienky výkonu väzby boli v súlade s medzinárodnými dokumentami.

Úloha č. 7

Upraviť alternatívne spôsoby väzby pre mladistvých mimo zariadení pre výkon väzby a v zákone stanoviť maximálnu dĺžku trvania väzby pre mladistvých, v prípade detí do 16 rokov stanoviť možnosť väzby len výnimočne.

Plnenie:

Vláda SR schválila koncepciu už pri legislatívnom zámere návrhu novej trestnej rekodifikácie, podľa ktorej sú ustanovenia o konaní voči mladistvým súčasťou nového Trestného zákona a Trestného poriadku a takáto koncepcia bola schválená Národnou radou SR aj v novom Trestnom zákone a Trestnom poriadku. Taktiež ohľadom vytvorenia špecializovaného systému trestného súdnictva nad mládežou Národná rada SR v novom zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov schválila na okresných súdoch vytvorenie iba občianskoprávneho grémia a trestnoprávneho grémia, keďže vzhľadom na počet trestných sudcov na jednotlivých okresných súdoch nie je možné vytvárať ešte užšiu špecializáciu zameranú len na trestnú činnosť mladistvých.

Ohľadom uplatnenia alternatívnych spôsobov konania a alternatívnych trestov pri mladistvých nové trestné kódexy počítajú s prioritou ich uplatnenia, čo vyplýva z právnej úpravy štvrtej hlavy všeobecnej časti Trestného zákona („Osobitné ustanovenia o stíhaní mladistvých“), kde sú odlišným spôsobom od dospelých páchatel'ov trestných činov upravené niektoré inštitúty, ako je trestná zodpovednosť, zánik trestnosti, ukladanie sankcií a ukladanie výchovných opatrení mladistvému vrátane účelu sankcií a výchovných opatrení, upustenia od potrestania, možnosti uplatnenia podmieneného upustenia od potrestania, možnosti uloženia výchovných opatrení a osobitnej úpravy podmienok uloženia jednotlivých druhov trestov.

Na základe úspešnosti pilotného projektu probačnej a mediačnej služby na troch okresných súdoch, Ministerstvo spravodlivosti SR predložilo do legislatívneho procesu návrh zákona o probačných a mediačných úradníkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý bol Národnou radou SR schválený ako zákon č. 550/2003 Z. z. a od 1. januára 2004 sú probační a mediační úradníci postupne konštituovaní na všetkých okresných súdoch.

Trestná zodpovednosť toho, kto spácha trestný čin prostredníctvom osoby, ktorá nie je trestne zodpovedná, nebola v novom Trestnom zákone výslovne upravená, keďže táto problematika je dostatočne vysvetlená a vykladaná teóriou trestného práva a takáto osoba je vždy trestne zodpovedná ako páchatel' trestného činu.

Podmienky výkonu trestu odňatia slobody a podmienky výkonu väzby sú upravené v príslušných zákonoch a podzákonných právnych predpisoch v SR tak, že reflektujú zásady Európskych väzenských pravidiel, pričom rešpektujú Štandardné pravidlá zaobchádzania s väznenými osobami. V záujme skvalitňovania väzenského zaobchádzania, dodržiavania ľudských práv a dôstojnosti väznených osôb, efektívnej práce a riadenia väzenského systému Zbor väzenskej a justičnej stráže venuje sústavnú pozornosť aj aplikovaniu odporúčaní navrhnutých Európskym výborom na zabránenie mučenia, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania.

V návrhoch nových zákonov o výkone väzby a výkone trestu odňatia slobody sú v osobitných ustanoveniach upravené podmienky výkonu väzby mladistvých a podmienky výkonu trestu odňatia slobody mladistvých tak, aby bol zohľadnený ich vek a stupeň rozumového, mravného a sociálneho vývoja. Nový Trestný poriadok pritom ohľadom väzby mladistvého v § 339 ustanovuje podmienku, podľa ktorej aj keď existujú dôvody väzby, obvinený mladistvý smie byť vzatý do väzby, len ak nemožno účel väzby dosiahnuť inak. Doba trvania väzby bola skrátená všeobecne a bola odstupňovaná podľa závažnosti spáchaného trestného činu, pričom osobitná lehota ohľadom trvania väzby pre mladistvých nebola v novom Trestnom poriadku upravená.

Časť: Účasť detí a mládeže v konaniach, ktoré sa ich týkajú a názory detí

Úloha č. 1

Ratifikovať Európsky dohovor o výkone práv dieťaťa.

Úloha č. 2

Upraviť „procesné práva“ (napr. právo byť vypočutý, právo dostať informácie a pod) maloletého dieťaťa v súlade s Dohovorom a Európskym dohovorom o výkone práv dieťaťa v Občianskom súdnom poriadku.

Plnenie:

Slovenská republika doposiaľ neratifikovala Európsky dohovor o výkone práv dieťaťa. Implementácia tohto dohovoru si vyžaduje novelizáciu zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení. Keďže táto zmluva svojou filozofiou a ponímaním starostlivosti súdov o dieťa je zásadne odlišná od filozofie a postupov dnes platných, uvažuje sa s ratifikáciou a následnou implementáciou tohto dohovoru až v rekonštrukcii občianskeho práva procesného.

Novela občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 353/2003 Z. z.) s účinnosťou od 1. septembra 2003 upravila v § 100 v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa (článok 12) zisťovanie názoru maloletého dieťaťa, ktoré je účastníkom konania. Názor maloletého dieťaťa súd zisťuje prostredníctvom jeho zástupcu alebo príslušného orgánu sociálnoprávnej ochrany detí, t.j. sprostredkovane, alebo výsluchom maloletého dieťaťa aj bez prítomnosti rodičov alebo iných osôb zodpovedných za výchovu dieťaťa, t.j. priamo. Výsluch maloletého možno vykonať na pojednávaní i mimo pojednávania.

Úloha č. 3

Popularizovať a pozitívne prezentovať odlišnosti národnostných menšín (napr. kultúrne, jazykové) vo verejnoprávnych médiách rôznymi formami (napr. besedy, špecializované relácie, programy pre rómske deti a deti patriace k ostatným národnostným menšinám)

Plnenie:

V súlade s Koncepciou štátnej kultúrnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži v SR do roku 2007 sa podieľali organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR a v širšom rozsahu aj ďalšie organizácie pôsobiace v oblasti kultúry patriace do pôsobnosti miestnej štátnej i územnej samosprávy na plnení úloh súvisiacich s pozitívnou prezentáciou odlišností národnostných menšín. Do organizovania kultúrnych, kultúrno-výchovných a osvetových aktivít zameraných na estetický, etický a intelektuálny rozvoj osobnosti detí a mládeže a na zmysluplné trávenie voľného času sa zapojili knižnice, múzeá, galérie, regionálne kultúrno-osvetové zariadenia a občianske združenia. Rezort kultúry zároveň finančne podporoval kultúrne podujatia tých občianskych združení, ktoré rozvíjali interkultúrne a multietnické vzťahy majority smerom k rómskym rodinám a aktivity orientované na prezentáciu odlišnosti národnostných menšín.

Časť: Vzdelávanie pracovníkov rôznych oblastí (jednotlivých rezortov), ktorí pracujú s deťmi a pre deti, metodika

Úlohač.1

Zabezpečiť systematické špecializované vzdelávanie sudcov a justičných čakatel'ov, personálu ústavov pre výkon väzby a trestu odňatia slobody v oblasti ľudských práv a práv detí a v oblasti zaobchádzania s deťmi ako obeťami domáceho násillia a trestnej činnosti.

Plnenie:

Vzdelávacie podujatia sú pravidelne každoročne zaraďované do plánu ústredne organizovanej rezortnej výchovy a vzdelávania a realizované v spolupráci s občianskymi združeniami a zahraničnými inštitúciami.

Úloha č. 2

Zabezpečiť pokračovanie systematického vzdelávania prokurátorov a právnych čakatel'ov prokuratúry v oblasti ľudských práv zameraného na ochranu detí.

Úloha č. 3

Usporiadať krajské pracovné porady prokurátorov okresných a krajských prokuratúr, určené na vybavovanie agendy rasovo motivovaných trestných činov

Plnenie:

Generálna prokuratúra SR pravidelne každoročne zabezpečovala formou seminárov systematické vzdelávanie prokurátorov a právnych čakatel'ov prokuratúry v oblasti ľudských práv zameraných na ochranu detí a na trestno-právnu ochranu a zodpovednosť detí a mládeže. Osobitná pozornosť bola venovaná týraniam detí a násilliu páchanému v rodinách.

Problematika rasovo motivovaných trestných činov zameraných proti deťom bola predmetom rokovania krajských pracovných porád prokurátorov a celoslovenského seminára venovaného tejto problematike. V hodnotenom období sa nevyskytol prípad, v ktorom by obeťou rasovo motivovaného trestného činu boli maloletí, alebo páchatelia takéhoto trestného činu by bolo mladiství.

Úloha č. 4

V oblasti profesionalizácie náhradnej výchovy klásť dôraz na splnenie kvalifikačných predpokladov, osobitných kvalifikačných požiadaviek vzdelania, osobnostných predpokladov zamestnancov pracujúcich s deťmi.

Úloha č. 5

Využívať možnosti rôznych foriem vzdelávacích seminárov, výcvikov, doplňujúce vzdelávanie, výmenné stáže v zariadeniach, ktoré už proces výchovy a starostlivosti z internátnych modelov zmenili na tzv. rodinné, vrátane aplikácie vzdelávacieho programu PRIDE, ktorý je zameraný na individuálny výcvik náhradných rodičov a všetkých, ktorí sa starajú o deti, s cieľom, aby sa postupne od r. 2003 všetci, ktorí majú v starostlivosti deti s nariadenou ústavnou výchovou, najmä vychovávatelia detských domovov, zapojili do tohoto vzdelávacieho programu.

Plnenie:

Vzdelávanie je najdôležitejší a najpotrebnejší nástroj v procese transformácie detských domovov. Cieľom je realizácia výcvikov a seminárov pre riaditeľov detských domovov, sociálnych pracovníkov a vychovávateľov nielen v oblasti overovania osobitných kvalifikačných predpokladov. Medzi takéhoto vzdelávania zahŕňame aj výcvikový program PRIDE, ktorý realizuje Spoločnosť priateľov detí z detských domovov – Úsmev ako dar s finančným príspevkom z MPSVR SR. Od roku 2003 sa postupne zapájajú do tohto vzdelávacieho programu PRIDE riaditelia detských domovov, sociálni pracovníci detských domovov a vychovávatelia. V rámci tohto vzdelávacieho programu sa v roku 2002 školilo 235 osôb, v roku 2003 už 541 osôb a v roku 2004 celkom 524 osôb. Okrem uvedeného vzdelávacieho programu sa niektorí zamestnanci detských domovov zapájajú aj do vzdelávacieho programu KEMSAK, respektíve sa prostredníctvom svojich zriaďovateľov, mimovládnych organizácií zúčastňujú rôznych seminárov a školení, v rámci ktorých si odovzdávajú svoje poznatky a skúsenosti a prispievajú tak ku ďalšiemu skvalitňovaniu svojej činnosti.

Úloha č. 6

Organizovať vzdelávacie aktivity pre sociálnych pracovníkov zamerané na predchádzanie domácemu násiliu a sexuálnemu zneužívaniu detí na komerčné účely.

Úloha č. 7

Vytvoriť priestor pre podporu preventívnych programov cielených na elimináciu sexuálneho násillia určených pre deti materských, základných a stredných škôl.

Plnenie:

V rámci riešenia problematiky týrania a zanedbávania detí sa pripravuje vytvorenie Integrovaného systému pomoci ohrozeným deťom a ich rodinám, ktorý bude komplexne riešiť prevenciu a elimináciu týrania a zanedbávania detí z riadiacej úrovne štátu až po priamu terénnu prácu na miestnej úrovni.

Potreby v oblasti sociálnej pediatrie sú výrazne geograficky determinované a je žiadúce, aby si rozsah a cieľovú skupinu vzdelávania určoval každý región podľa svojich požiadaviek.

V oblasti vzdelávania v minulosti prebiehali aktivity, ktoré boli zamerané na diagnostikovanie a na poskytovanie pomoci (právnej, sociálnej, terapeutickej) obetiam (maloletým) domáceho násillia. Vzdelávacie semináre sa uskutočňovali za podpory expertov zo Škótska a z Anglicka a boli určené pre pracovníkov odborov sociálnych vecí, krízových stredísk, príslušníkov polície, pracovníkov rezortov školstva a zdravotníctva a pre pracovníkov poradensko-terapeutických služieb.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR vydalo publikáciu určenú chlapcom a dievčatám „Sexuálne zneužívanie je násillie“. Uvedená publikácia bola distribuovaná do detských domovov, do krízových stredísk, na úrady práce, sociálnych vecí a rodiny a prostredníctvom OZ Labyrint a Národného centra pre rovnoprávnosť žien a mužov do pedagogicko-psychologických poradní a základných škôl.

Pod garanciou ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. sa uskutočnila putovná výstava: "(Ne) bezpečné miesto". Výstava slúži prevencii sexuálneho zneužívania dievčat a chlapcov. Cieľom je nájsť východiská ako zabrániť sexuálnemu násilliu na deťoch, resp. ho čo najskôr odhaliť. Cieľom je vyvolať verejnú diskusiu a vytvoriť nový názor, ktoré by viedli k tomu, aby sa ovplyvnil spoločenský vývin, zaobchádzanie so sexuálnym násillím na deťoch a zmenila sa situácia obete. A práve táto výstava je jednou z takýchto možností.

Národné centrum pre rovnoprávnosť žien a mužov, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Britská rada organizovali dvojročný tréning „Prevencia a eliminácia rodinného násillia“ pre pracovníkov Centra poradensko-psychologických služieb pre jednotlivca, pár a rodinu, pracovníkov odborov sociálnych vecí, Centier výchovnej a psychologickej pomoci, a mimovládne organizácie. Vzdelávania sa zúčastnili psychológovia, sociálni pracovníci a zástupcovia polície.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci s IOM v roku 2004 organizovalo dva vzdelávacie semináre na tému: „Obchodovanie s ľudskými bytosťami“ pre sociálnych pracovníkov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a mimovládnych organizácií zamerané na pomoc obetiam obchodovania, najmä maloletým.

Úloha č. 8

Vytvoriť a realizovať pilotný projekt špecializovaného štúdia pre absolventov vysokoškolského štúdia humanitného zamerania na tému „Prevencia a eliminácia domáceho násillia“.

Plnenie:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci s FZ a SP TU vytvorili projekt pre postgraduálne štúdium „Prevencia a eliminácia domáceho násillia“, na túto vzdelávaciu aktivitu sa FZ a SP TU nepodarilo v časovom horizonte do 30.9.2003 získať akreditáciu. Následne sa vedenie FZ a SP TU rozhodlo v tomto pilotnom projekte nepokračovať.

Úloha č. 9

Zaviesť systém špecializovaného vzdelávania výcviku policajtov pre prácu s mládežou a zabezpečenie špecializovanej práce pracovníkov Policajného zboru s mládežou

Plnenie:

V rámci spolupráce polície so školami sa na slovenských školách už piaty rok realizuje úspešný a populárny projekt pod názvom „Správaj sa normálne“, do ktorého je

v tomto školskom roku zapojených viac ako 12 000 detí a viac ako 250 policajtov. Cieľom projektu je budovanie dôvery medzi políciou, školou, dieťaťom, rodinou a verejnosťou. Projekt plní nielen informačnú funkciu, ale najmä preventívnu funkciu. Nevyhnutným predpokladom úspešnej realizácie projektu v školách je príprava resp. školenie policajtov, ktoré je zabezpečované Akadémiou policajného zboru v Bratislave a Strednou odbornou školou Policajného zboru v Košiciach. V roku 2004 absolvovalo školenie 127 policajtov. Predovšetkým žiakom siedmeho až deviatego ročníka základných škôl a žiakom prvého a druhého ročníka stredných škôl je určený projekt „Vieme, že“, ktorý predstavuje program boja proti zlu, násiliu, závislostiam, predsudkom, rasizmu a neproduktívnemu spôsobu života. V školskom roku 2004/2005 prebieha jeho pilotné overovanie.

V máji roku 2004 sa uskutočnil už štvrtý ročník preventívno-bezpečnostnej akcie „Jablko - Citrón“, počas ktorej okrem policajtov dohliadajú na dodržiavanie dopravných predpisov na cestách aj školáci. Cieľom akcie je pozitívne vplyvať nielen na motoristov, ale aj na deti, aby z nich boli disciplinovaní účastníci cestnej premávky.

Preventívne aktivity Policajného zboru zároveň zlepšujú empatický prístup policajtov k deťom a to predovšetkým zlepšením komunikačných techník policajtov prvého kontaktu.

Časť: Podpora programov pre deti a mládež a voľný čas detí a mládeže

Úloha č. 1

Vytváranie vhodných podmienok pre mimoškolské aktivity detí a mládeže – napr. záujmová činnosť, šport.

Úloha č. 2

Budovanie, rekonštruovanie, úprava a sprístupňovanie športovísk a ihrísk.

Úloha č. 3

Rozvoj a propagácia potreby fyzickej aktivity a rekreačného športu vo voľnom čase detí a mládeže.

Plnenie:

Ministerstvo školstva SR v roku 2003 otvorilo dlhodobý projekt podpory mimoškolských aktivít pre deti a mládež s názvom „Otvorená škola“. O projekt prejavilo záujem 871 škôl, z ktorých bolo vybraných na financovanie 254 projektov v celkovej sume 40 mil. Sk. Cieľom projektu bolo otvoriť a sprístupniť školu – športový areál deťom, mládeži a občanom a umožniť tak počas celého roka aktívne trávenie voľného času prostredníctvom aktivizácie a rozšírenia ponuky športového vyžitia a zároveň zlepšiť podmienky na športovú mimoškolskú činnosť v priestoroch škôl.

Prijatím zákona o financovaní škôl a školských zariadení č. 579/2003 Z. z. bol vytvorený legislatívny priestor na celoplošnú podporu aktivít pre deti a mládež zavedením vzdelávacích poukazov na mimoškolské aktivity. Na rok 2004 bola stanovená hodnota 400 Sk na žiaka (na obdobie september až december). S poukazom môže voľne nakladať žiak alebo jeho rodič, ktorí rozhodnú, na aké mimoškolské aktivity bude tento obnos použitý.

V roku 2003 bol realizovaný projekt opravy školských športových zariadení v celkovom objeme 300 mil. Sk.

Vytváranie vhodných podmienok pre mimoškolské aktivity detí a mládeže – záujmová činnosť, šport, budovanie, úprava a sprístupňovanie športovísk a ihrísk, rozvoj a propagácia potreby fyzickej aktivity a rekreačného športu vo voľnom čase detí a mládeže zabezpečuje aj

Národný program rozvoja športu predovšetkým prostredníctvom telesnej výchovy na školách.

Úloha č. 4

Vytvoriť osobitný systém financovania pre podporu mimovládnych organizácií, ktoré sa výlučne venujú prevencii a poskytovaniu krízovej intervencie obetiam sexuálneho zneužívania.

Plnenie:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR má podľa zákona o štátnom rozpočte na rok 2003 v rámci výdavkov svojej rozpočtovej kapitoly na každý kalendárny rok vyčlenené finančné prostriedky pre mimovládne organizácie, ktoré zabezpečujú činnosť vo vecnej pôsobnosti rezortu v rámci dotácií občianskym združeniam. Podľa zákona SNR č. 194/1990 Zb. o lotériách a iných podobných hrách v znení neskorších predpisov má rezort k dispozícii každoročne finančné prostriedky, ktoré sú určené na sociálne, humanitárne a charitatívne účely pre širší okruh žiadateľov.

Dotácie sú poskytované okrem iných aj takým občianskym združeniam, ktoré zabezpečujú osobitné programy zamerané na prevenciu a odpovede na násilie voči deťom. Ide o projekty zamerané predovšetkým na riešenie fyzického a psychologického násillia a zanedbávania detí, napr.:

- Poradenská činnosť v núdzi
- Centrum pomoci obetiam domáceho násillia (zriadenie centra pre potreby utajovaného bývania pre klientov domáceho násillia)
- Zriadenie špecializovaného centra pre maloletých bez sprievodu rodičov a dospelých (problematika utečencov)
- Rozšírenie terénnych služieb pre obe domáceho násillia
- Pomoc matkám a deťom v kríze
- Interdisciplinárna pomoc obetiam domáceho násillia
- Centrum nádeje pre tiché obe domáceho násillia
- Centrum sociálnej prevencie

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky Výnosom z 25. februára 2004 č. 37/2004-II/1 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky má vytvorené podmienky na finančnú podporu projektov, ktoré sa týkajú všeobecného osobnostného rozvoja detí, ako aj rôznych aktivít spoločnosti zameraných na násilie páchané voči deťom. Ide predovšetkým o poskytnutie dotácie na projekty so zameraním na:

- a) sociálnu prácu v prirodzenom rodinnom prostredí dieťaťa
- b) zavádzanie nových foriem sociálnych služieb, najmä terénnej práce, chráneného bývania, útulkov, krízových stredísk a denných stacionárov
- c) dlhodobú starostlivosť v rámci sociálnej medicíny
- d) vzdelávacie aktivity v oblasti sociálnych služieb a poradenstva.

Dotácie na uvedené účely (projekty) možno poskytnúť obciam, vyšším územným celkom, občianskym združeniam, nadáciám a záujmovým združeniam, registrovaným cirkvám, alebo náboženským spoločnostiam.

Úloha č. 5

Zaviesť funkciu pedagóga voľného času, odborníka pre prácu s mládežou, ako koordinátora voľnočasových aktivít.

Úloha č. 6

Posilniť pri mimoškolskom vzdelávaní funkciu kultúry a kultúrnych aktivít, predovšetkým ako nástroja prevencie proti negatívnym javom.

Úloha č. 7

Vytvárať v domovoch mládeže také podmienky pre deti, aby mohli rozvíjať svoje záujmy, nadanie a talent.

Plnenie:

V rámci Koncepcie výchovy mimo vyučovania a výchovy vo voľnom čase vypracovanej rezortom školstva sa navrhuje obnoviť funkciu pedagóga voľného času ako koordinátora voľnočasových aktivít.

Úloha č. 8

Oboznamovanie o hlavných zámeroch Dohovoru o právach dieťaťa a informovanie o jeho zásadách a cieľoch prostredníctvom projektov mimoškolských a voľnočasových aktivít, vrátane propagácie nezastupiteľnej úlohy rodiny, práv jej členov a funkcií rodiny v spoločenskom systéme a oboznamovania o zdravom a pozitívnom štýle detí a mládeže, ako základnom práve a organizácia preventívnych aktivít na ochranu zdravia.

Úloha č. 9

Metodická pomoc ďalším organizátorom pri zabezpečovaní školení, seminárov, podporných programov, publikácií a informačných materiálov.

Plnenie:

Úloha bola plnená prostredníctvom iných programov.